

ข้อมูลและแนวทางประกอบการตรวจราชการแบบบูรณาการ
ของผู้ตรวจราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔
ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร

สำนักตรวจราชการ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สารบัญ

	หน้า
๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. ข้อมูลโครงการที่ตรวจติดตามภายใต้ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร	๔
๒.๑ โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง	๔
๒.๒ โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”	๒๐
๒.๓ โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๓๐
๓. กรอบแนวทางการตรวจติดตาม	๓๖
๓.๑ เป้าหมายหลักในการตรวจติดตาม	๓๖
๓.๒ วัตถุประสงค์ในการตรวจติดตาม	๓๖
๓.๓ จุดเน้นในการตรวจติดตาม	๓๖
๓.๔ ระยะเวลาในการตรวจติดตาม	๓๘
๓.๕ ประเด็นการตรวจติดตาม	๓๘
๓.๖ ขอบเขตในการตรวจติดตาม	๓๙
๔. บัญชีเอกสารประกอบการตรวจติดตาม (สามารถโหลดเอกสารได้จาก QRcode)	

เอกสารหมายเลข ๑ เอกสารประกอบการตรวจติดตาม : โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

- ๑.๑ คำนิยามประกอบการตรวจติดตาม : โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไฟล์ Word/PDF)
- ๑.๒ เอกสารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไฟล์ PDF)
- ๑.๓ คู่มือ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไฟล์ pdf)
- ๑.๔ ข้อมูลจากระบบ eMENSCR/ThaiMe โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไฟล์ PDF)
- ๑.๕ สไลด์นำเสนอ โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไฟล์ pdf)
- ๑.๖ โบชัวร์ โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไฟล์ pdf)
- ๑.๗ โปสเตอร์ โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไฟล์ pdf)

เอกสารหมายเลข ๒ เอกสารประกอบการตรวจติดตาม : โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล

- ๒.๑ คำนิยามประกอบการตรวจติดตาม : โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล (ไฟล์ Word/PDF)
- ๒.๒ แนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล (ไฟล์ PDF)
- ๒.๓ ข้อมูลจากระบบ eMENSCR/ThaiMe โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล (ไฟล์ PDF)
- ๒.๔ สไลด์นำเสนอโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล ชุดที่ ๑ (ไฟล์ PDF)

สารบัญ (ต่อ)

- ๒.๕ สไลด์นำเสนอโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล ชุดที่ ๒ (ไฟล์ PDF)
- ๒.๖ รายงานความก้าวหน้าโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล (ไฟล์ PDF)
- ๒.๗ หลักการออกแบบพื้นที่ด้วยภูมิสังคม (โคก หนอง นา โมเดล) (ไฟล์ PDF)
- ๒.๘ คู่มือการใช้แบบมาตรฐานในการทำงานปรับปรุงที่ดิน โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”
- ๒.๙ แบบรายละเอียดงานปรับปรุงแบบแปลงที่ดิน ตามแบบมาตรฐาน โคก หนอง นา โมเดล พื้นที่ครัวเรือนต้น พื้นที่ ๑ ไร่/๓ ไร่/๑๐ ไร่/๑๕ ไร่
- ๒.๑๐ การบริหารจัดการน้ำในไร่นา (FAO) (ไฟล์ PDF)

เอกสารหมายเลข ๓ เอกสารประกอบการตรวจติดตาม : โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

- ๓.๑ คำนิยามประกอบการตรวจติดตาม :โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (ไฟล์ Word/PDF)
- ๓.๒ คู่มือการดำเนินงานโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (ไฟล์ PDF)
- ๓.๓ โบชัวร์โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (ไฟล์ PDF)
- ๓.๔ คู่มืองานสระเก็บน้ำสำหรับชุมชน (ไฟล์ PDF)

เอกสารหมายเลข ๔ แบบประเด็นการตรวจราชการแบบบูรณาการในภาพรวมของผู้ตรวจราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

- ๔.๑ โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ และโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล (ไฟล์ Word)
- ๔.๒ โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (ไฟล์ Word)

เอกสารหมายเลข ๕ รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการของผู้ตรวจราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

- ๕.๑ รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการของผู้ตรวจราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี (ไฟล์ Word)
- ๕.๒ รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการของผู้ตรวจราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ของผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย (ไฟล์ Word)
- ๕.๓ รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการของผู้ตรวจราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ของผู้ตรวจราชการกระทรวง..... (ยกเว้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงมหาดไทย) (ไฟล์ Word)

ข้อมูลและแนวทางประกอบการตรวจราชการแบบบูรณาการ ของผู้ตรวจราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔
ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ ทรัพยากรน้ำเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญในหลายด้าน ที่ผ่านมากภาพรวมความต้องการใช้น้ำในประเทศ มีจำนวน ๑๕๑,๗๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ขณะที่ศักยภาพของการเข้าถึงแหล่งน้ำของภาคส่วนต่าง ๆ มีจำนวน ๑๐๒,๑๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ประเทศไทยมีความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะภาคการเกษตร ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประเทศไทยมีการพัฒนาพื้นที่ชลประทานรวม ๓๒.๗๕ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๒ ของพื้นที่การเกษตร ในขณะที่พื้นที่เหลืออีก ๑๑๗ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๗๘ เป็นพื้นที่ปลูกพืชโดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำอันเนื่องมาจากความผันแปรของสภาพลม ฟ้า อากาศ อีกทั้งในบางพื้นที่ยังมีสภาพภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวยต่อการนำน้ำจากแหล่งน้ำมาใช้ การใช้น้ำเพื่อการเกษตรมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของปริมาณการใช้น้ำทั้งหมด โดยพื้นที่เกษตรในเขตชลประทานเป็นการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ผ่านระบบชลประทาน มีการจัดสรรน้ำในพื้นที่รวมทั้งปีเฉลี่ย ๖๕,๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ขณะที่พื้นที่นอกเขตชลประทานเป็นการใช้น้ำฝนโดยตรงเป็นส่วนใหญ่ บางส่วนสูบน้ำบาดาลและน้ำท่าในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง การขาดแคลนน้ำขึ้นกับปริมาณน้ำฝน และการกระจายของฝนในแต่ละปี รวมทั้งสภาพภูมิประเทศ ชนิดพืชและช่วงเวลาปลูก จึงจำเป็นต้องมีน้ำเพื่อป้องกันผลผลิตเสียหายในช่วงฝนทิ้งช่วงอีกประมาณปีละ ๔๘,๙๖๑ ล้านลูกบาศก์เมตร รวมทั้งการบริหารจัดการน้ำในฤดูแล้งซึ่งต้องอาศัยน้ำต้นทุนที่สำรองไว้ในช่วงต้นฤดูฝน ดังนั้นการจัดสรรน้ำเพื่อการเกษตรกรรมจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ

๑.๒ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประเด็นหลักที่ ๕.๑ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว มีการบูรณาการเชื่อมโยง การอนุรักษ์ฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ และประเด็นหลักที่ ๕.๕ พัฒนาคความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตร ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ระบุในเรื่อง พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ และเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล รวมทั้งมีการจัดทำแผนงานบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในมิติต่าง ๆ ราชการกระทรวง ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงด้านน้ำเพิ่มขึ้น มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ทั้งน้ำบนดินและน้ำใต้ดิน เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศในระยะ ๒๐ ปี มุ่งหวังให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการผลิตภาคการเกษตรมีบทบาทสำคัญ และมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันให้เทียบเท่ากับภาคการผลิตอื่น ๆ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับรายได้ของประเทศให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนั้น การสร้างความมั่นคงด้านน้ำสำหรับภาคเกษตรกรรมจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น โดยต้องดำเนินการฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก แหล่งน้ำชุมชน แหล่งน้ำในไร่นา พัฒนาบ่อบาดาล และการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ตลอดจนส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพการใช้น้ำ

(Productivity) ซึ่งเป็นแนวทางพัฒนาให้เกิดแหล่งกักเก็บน้ำสำรอง ขยายการจัดหาน้ำให้กับพื้นที่เกษตรน้ำฝน ลดความเสี่ยงในพื้นที่ไม่มีศักยภาพ และเพิ่มศักยภาพการผลิตภาคการเกษตรในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๓ แผนปฏิรูปประเทศ ด้านที่ ๖ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการรักษา พื้นฟูให้สมบูรณ์และยั่งยืน เป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสังคม เกิดความสมดุลระหว่างการคุ้มครองรักษา และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนรวมทั้งมีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม

๑.๔ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กำหนดแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ ๑) การรักษา พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สร้างสมดุลการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม ๒) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้เกิดความมั่นคง สมดุล และยั่งยืน ๓) การบริหารจัดการ เพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ และได้จัดทำทิศทางการพัฒนาภาคเพื่อแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามศักยภาพภูมิสังคมของแต่ละภาค ทั้ง ๖ ภาค ซึ่งในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้กำหนดทิศทางการพัฒนาด้านน้ำในแต่ละภาคไว้ให้สอดคล้องและสนับสนุนกัน

๑.๕ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗ และ ๑๘ กำหนดให้ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ต้องจัดทำนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่สอดคล้องและตอบสนองเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) (แผนระดับ ๑) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับ ๒) ภายใต้ ประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) และยึดหลักแนวทางตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้ดำเนินการปรับปรุงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๑๒ ปี เป็นแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ประกอบด้วยแผนแม่บท โดยมีด้านที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการจัดการทรัพยากรแหล่งน้ำชุมชนเพื่อการเกษตรและสิ่งแวดล้อม ในด้านที่ ๒ การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ และระบบส่งน้ำใหม่ให้เต็มศักยภาพ พร้อมทั้งการจัดหาน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน เพื่อขยายโอกาสจากศักยภาพโครงการขนาดเล็กและลดความเสี่ยงในพื้นที่ไม่มีศักยภาพ ลดความเสี่ยง/ความเสียหายลงร้อยละ ๕๐ รวมถึงการเพิ่มผลิตภาพและปรับโครงสร้างการใช้น้ำ โดยดำเนินการร่วมกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันและด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมเพื่อยกระดับผลิตภาพด้านน้ำทั้งระบบ

๑.๖ คำแถลงนโยบายของนายกรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ได้บรรจุการพัฒนาเรื่อง การบริหารจัดการทรัพยากรแหล่งน้ำที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยครอบคลุมประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดการแหล่งน้ำในนโยบายข้อ ๑๐ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน ข้อย่อย ๑๐.๓ ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเลโดยเชื่อมโยงกับแผนบริหารจัดการน้ำ ๒๐ ปีของประเทศ เพิ่มผลิตผลในการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน จัดให้มีน้ำสะอาดใช้ทุกครัวเรือนในชุมชนชนบท ในปริมาณ คุณภาพ และราคาที่เข้าถึงได้ มีระบบการจัดการน้ำชุมชนที่เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริม พื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่พักน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ แอ่งน้ำบาดาล การระบายน้ำชายฝั่ง เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมระดับสากล ดูแลภัยพิบัติจากน้ำ พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ และเพิ่มพื้นที่ชลประทาน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างระบบจัดสรรน้ำที่เป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำในชุมชนตามแนวพระราชดำริ

๑.๗ พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยแผนงาน/โครงการ กลุ่มที่ ๓ แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (กรอบวงเงินงบประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ล้านบาท) พบว่ามีการดำเนินโครงการที่มีความเกี่ยวข้องกับการสร้างแหล่งน้ำชุมชน ภายใต้แผนงาน/โครงการที่ ๓.๒ แผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน ได้แก่

๑.๗.๑ โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ดำเนินการโดย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ งบประมาณรวม ๙,๘๐๕.๗๐๗ ล้านบาท (เป็นงบประมาณในการปรับพื้นที่และสร้างแหล่งน้ำชุมชน จำนวนประมาณ ๕,๗๐๒.๖๗๐๓ ล้านบาท)

๑.๗.๒ โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ดำเนินการโดยกระทรวงมหาดไทย งบประมาณรวม ๔,๗๘๗.๙๑๖ ล้านบาท (เป็นงบประมาณในการปรับพื้นที่และสร้างแหล่งน้ำชุมชน จำนวนประมาณ ๒,๓๕๙.๓๒๗ ล้านบาท)

๑.๘ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่า มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร คือ

โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ดำเนินการโดย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ งบประมาณรวม ๗๑๔.๖๐๐๐ ล้านบาท เป็นงบประมาณค่าชุดสระ ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวนประมาณ ๗๑๒.๐๐๐๐ ล้านบาท และค่าควบคุมการชุดสระ จำนวนประมาณ ๒.๖๐๐๐ ล้านบาท

๑.๙ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่า การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร โดยมุ่งเน้นไปที่การปรับพื้นที่เพื่อสร้างแหล่งน้ำชุมชนตามโครงการ ๑ ตำบล ๑ เกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล และโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เป็นโครงการที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนและจัดหาปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่สุด ซึ่งก็คือ ทรัพยากรน้ำ เพื่อใช้ทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน รวมทั้งเป็นแผนงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ซึ่งหากโครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในการสร้างแหล่งน้ำชุมชนแล้ว จะสามารถช่วยให้เกษตรกรในภาคการเกษตรได้รับประโยชน์จากการมีแหล่งน้ำระดับไร่นาที่เหมาะสมและปริมาณน้ำสำรองที่เพียงพอ ตลอดจนเกิดประสิทธิภาพในการใช้น้ำเพื่อการเกษตรมากขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ดี การดำเนินการเพื่อให้เกิดผลสำเร็จดังกล่าว จำเป็นที่ต้องอาศัยการบูรณาการการทำงานของหลายภาคส่วนเพื่อให้เกิดห่วงโซ่คุณค่าในการจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร ซึ่งจำเป็นที่จะต้องได้รับการเติมเต็มจากส่วนราชการหลาย ๆ หน่วยงานซึ่งอยู่นอกเหนือจากหน่วยงานหลัก สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจึงเสนอให้ประเด็นนโยบายสำคัญ เรื่อง การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตรเป็นประเด็นนโยบายที่จะดำเนินการตรวจราชการแบบบูรณาการในภาพรวม โดยผู้ตรวจราชการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๓๗๘/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ มอบหมายให้ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีร่วมกับผู้ตรวจราชการกระทรวง หรือผู้ตรวจราชการกรมที่ได้รับมอบหมาย ตรวจติดตามการจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการของผู้ตรวจราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. ข้อมูลโครงการที่ตรวจติดตามภายใต้ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร

๒.๑ โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

๒.๑.๑ ความเป็นมา

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง และเป็นวงกว้างต่อทั้งการแพทย์ การท่องเที่ยว การบริการ การผลิตอุตสาหกรรม การค้า และการเกษตร ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม ประชาชนส่วนหนึ่งตัดสินใจเดินทางกลับภูมิลำเนา ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจที่ผู้คนพากันกักตุนอาหารจนอาจนำไปสู่ภาวะขาดแคลนอาหารขึ้นได้ ภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นต้นสายแห่งการผลิต “อาหาร” อันเป็นปัจจัยพื้นฐานของมนุษย์กลายเป็นหนทางรอดของกลุ่มแรงงานกลับภูมิลำเนาที่จะช่วยให้ผ่านพ้นสถานการณ์วิกฤตเช่นนี้ไปได้

การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่กำลังขยายวงกว้าง จะเป็นผลกระทบต่อเนื่องที่ส่งผลให้เกิดภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ ซึ่งทาง IMF คาดการณ์ว่าจะทำให้เศรษฐกิจโลกตกต่ำในระดับเลวร้ายที่สุดนับตั้งแต่ Great Depression เมื่อทศวรรษ ๑๙๓๐ การฟื้นฟูประเทศไทยภายหลังเหตุการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน และครอบคลุมทุกมิติ

ภาคการเกษตร เป็นภาคการผลิตที่สำคัญที่ผลิต “อาหาร” เพื่อการบริโภคภายในประเทศ และการส่งออกต่างประเทศ ตามยุทธศาสตร์ “ครัวไทยสู่ครัวโลก” อีกทั้งความเสียหายของภาคเกษตรกรรมยังเป็นปัญหาหลักที่จะนำไปสู่ปัญหาในวงจรการผลิตของภาคการเกษตรซึ่งเป็นแหล่งอาหาร รายได้ เป็นความมั่นคง ในชีวิตสูงสุดของคนไทย ประกอบกับในช่วงวิกฤติดังกล่าวมีแรงงานกลับสู่ภูมิลำเนาเป็นจำนวนมาก ไม่มีงานทำ ขาดรายได้เพื่อการดำรงชีพ และมีแนวโน้มการตกงานมากขึ้นเนื่องจากการนำเทคโนโลยีหุ่นยนต์มาทำงานแทนคนมากขึ้น

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 บรรเทาปัญหาการว่างงาน ลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคการเกษตรกรรมไปสู่ภาคอื่น ๆ และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในท้องถิ่นให้มีความมั่นคงในการเป็นแหล่งผลิตอาหาร มีทางเลือก มีอาหาร มีอาชีพ มีความอุดมสมบูรณ์ มีความอบอุ่นจากครอบครัว แล้วความสุขตามวิถีชีวิตพอเพียงก็จะเกิดขึ้นกับชุมชน ซึ่งเป็นศาสตร์ที่เป็นทางรอดของเกษตรกรไทย เพื่อมุ่งสู่ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวนอกจากจะช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจในระยะสั้นแล้ว ยังช่วยสร้างความแข็งแกร่งให้กับเศรษฐกิจไทยในระยะยาว เกษตรกรสามารถเลี้ยงตนเองและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อย่างพอเพียงและยั่งยืน

๒.๑.๒ วัตถุประสงค์โครงการ

(๑) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการพัฒนาพื้นที่จุดเรียนรู้ในรูปแบบหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ทั้งนี้สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของพื้นที่

(๒) เพื่อเพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำสำหรับทำการเกษตร ตลอดจนพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำด้วยระบบและวิธีการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(๓) เพื่อฟื้นฟูภาคการเกษตร ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมุ่งเน้นเกษตรกรที่มีความตั้งใจเอาใจใส่อย่างจริงจัง ต่อยอด เพิ่มรายได้

๒.๑.๓ เป้าหมายการดำเนินงาน

- (๑) เป้าหมายเกษตรกร ๖๔,๑๔๔ ราย (๑๖ ราย/ตำบล)
- (๒) เป้าหมายการจ้างงานเกษตรกร ๓๒,๐๗๒ ราย (๘ ราย/ตำบล)

๒.๑.๔ พื้นที่ดำเนินโครงการ

ทั่วประเทศ ในพื้นที่ ๔,๐๐๙ ตำบล ๗๖ จังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร

๒.๑.๕ หลักการและแนวคิดในการดำเนินการ

- (๑) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- (๒) จ้างงานระดับตำบล ในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย ๔,๐๐๙ ตำบล ๆ ละ ๘ ราย รวมทั้งสิ้น ๓๒,๐๗๒ ราย
- (๓) กำหนดคุณสมบัติเกษตรกร หลักเกณฑ์เงื่อนไขและแนวทางในการดำเนินงานโครงการ โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่
- (๔) รับสมัครเกษตรกร จัดทำเอกสารเผยแพร่ ทำความเข้าใจกับเกษตรกรและดำเนินการรับสมัครเกษตรกร ที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ พร้อมกันทั่วประเทศ ตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ
- (๕) ตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกร ดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติ และคัดเลือกเกษตรกร ให้เหลือจำนวนตามที่เป้าหมายกำหนด โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ
- (๖) จัดทำคู่มือสำหรับเกษตรกร คำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ เพื่อรวมกลุ่มและปรับเปลี่ยนเป็นแปลงส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่
- (๗) ฝึกอบรมเกษตรกร เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัส โควิด ๒๐๑๙ จึงฝึกอบรมออนไลน์ในพื้นที่ตำบล โดยใช้สถานที่ที่เหมาะสมที่ใดที่หนึ่งดังต่อไปนี้ (๑) ศูนย์เครือข่าย ประชาชนชาวบ้าน (๒) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรือศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเครือข่าย (ศพก. เครือข่าย) (๓) สถาบันการศึกษาภายใต้ศูนย์ AIC (๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๕) สถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม โดยมีหลักสูตรการฝึกอบรม ได้แก่ ๑) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๒) เกษตรทฤษฎีใหม่ ๓) ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ๔) การปลูกพืช ๕ ระดับ ๕) การคำนวณพื้นที่เก็บน้ำตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่
- (๘) ปรับปรุงแปลงเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ดำเนินการขุดสระเก็บน้ำ โดยใช้รูปแบบตามกรมพัฒนาที่ดินกำหนดให้เหมาะสมกับพื้นที่ของเกษตรกรแต่ละราย
- (๙) การพัฒนาอาชีพ เป็นการส่งเสริมองค์ความรู้และสนับสนุนการปรับปรุงคุณภาพดิน ปลูกพืช เลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ เกษตรกรดำเนินการปรับปรุงคุณภาพดิน ปลูกพืช เลี้ยงปลาและเลี้ยงสัตว์ การหมักดิน การปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง การปลูกไม้ ๕ ระดับ
- (๑๐) ส่งเสริมการตลาด สนับสนุนการนำผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์มาแปรรูป บรรจุหีบห่อ สร้างแบรนด์ จำหน่ายร่วมกัน สร้างตลาดสีเขียวประจำหมู่บ้าน เพิ่มช่องทางการขายกับห้างสรรพสินค้า Big C Lotus เป็นต้น สร้างอุตสาหกรรมในครัวเรือน ยกฐานะเป็นอุตสาหกรรมในชุมชน ทั้งอาหาร ยา และเครื่องอุปโภค บริโภค ตลอดจนการซื้อขายผ่านระบบ Online และคัดเลือกแปลงตัวอย่างจังหวัดละ ๑ แปลง เชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- (๑๑) เพิ่มช่องทางในการสื่อสารของเกษตรกร (Call Center) เปิดช่องทางในการสื่อสารกับประชาชนในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ตามช่องทางต่าง ๆ เช่น Call Center, Facebook, Line, Website เป็นต้น เพื่อให้

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการหรือประชาชนทั่วไป สามารถสอบถามข้อมูล แจ้งปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะ ในการดำเนินโครงการเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว สร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน

(๑๒) **ให้ความรู้เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง** ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่หรือทำเกษตรแบบอื่น ๆ เกษตรกรจะต้องศึกษาและเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งกระบวนการผลิตและการตลาด ตัวอย่างความสำเร็จ (Best Practice) ตลอดเวลา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรวบรวมองค์ความรู้ และหาช่องทางสื่อสารที่เกษตรกร สามารถเข้าถึงได้ เช่น TV, YouTube, Website, Facebook เป็นต้น เพื่อเป็นสื่อในการให้ความรู้แก่เกษตรกร ได้นำไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้

(๑๓) **ติดตามและประเมินผล** มีการติดตามและประเมินผล ในทุกขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อติดตามความสำเร็จของงาน และหาโอกาสในการปรับปรุงเพื่อให้การปฏิบัติงานของโครงการดีขึ้น

๒.๑.๖ แนวทางการดำเนินงาน

(๑) การบริหารโครงการ

(๑.๑) กลไกการบริหารโครงการ

เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่ และมีการบูรณาการจากทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง อธิบดีอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับนโยบาย คณะกรรมการบริหาร และคณะทำงาน ขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยมีองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑) ส่วนกลาง

๑.๑) คณะกรรมการบริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

ประธาน : ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองประธาน : รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ที่ได้รับมอบหมาย

ฝ่ายเลขานุการ : - ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมาย

- ผู้อำนวยการสำนักแผนงาน
โครงการพิเศษ (สผง.) สป.กษ.

- ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตร
และเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.) สป.กษ.

หน้าที่และอำนาจ

๑.๑.๑) กำหนดแนวทาง แผนงาน โครงการ การดำเนินงานและ ขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ให้บรรลุตามนโยบายที่กำหนดไว้

๑.๑.๒) กำกับ ดูแล ให้คำแนะนำ ปรีกษา แก้ไขปัญหาอุปสรรคติดตาม ผลการดำเนินงานโครงการ และรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการกำกับนโยบายโครงการ ฯ

๑.๑.๓) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรืออื่นๆ ตามความจำเป็น

๑.๑.๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

๑.๒) คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

ประธาน : ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมาย

ฝ่ายเลขานุการ : - ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตร
และเกษตรกรรมยั่งยืน

- หัวหน้ากลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร
กนท. สป.กษ.
- หัวหน้ากลุ่มเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สผง. สป.กษ.

หน้าที่และอำนาจ

๑.๒.๑) ดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานและขับเคลื่อนโครงการ
๑.๒.๒) วางแผนการดำเนินงาน แผนการประชาสัมพันธ์ แผนการ
บริหารงบประมาณโครงการ

๑.๒.๓) ติดตามการดำเนินงาน ร่วมแก้ไขปัญหาการดำเนินงานและ
รายงานผลให้คณะกรรมการบริหารโครงการ ฯ ทราบอย่างต่อเนื่อง

๑.๒.๔) บูรณาการความร่วมมือส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและ
ภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

๒) ส่วนภูมิภาค

๒.๑) คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับจังหวัด

ประธาน : เกษตรและสหกรณ์จังหวัด

เลขานุการ : หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

หน้าที่และอำนาจ

๒.๑.๑) พิจารณาคัดเลือกเกษตรกรและแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่
ระดับตำบลเข้าร่วมโครงการ

๒.๑.๒) ขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

๒.๑.๓) ติดตามการดำเนินงาน ร่วมแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน และ
รายงานผลต่อคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ทราบอย่างต่อเนื่อง

๒.๑.๔) บูรณาการความร่วมมือส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชน
ในพื้นที่จังหวัด เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

๒.๑.๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

๒.๒) คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับอำเภอ

ที่ปรึกษา : นายอำเภอ

ประธาน : เกษตรอำเภอ

รองประธาน : ปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมาย

ฝ่ายเลขานุการ : - เกษตรตำบลที่ได้รับมอบหมาย
- ผู้แทนสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

หน้าที่และอำนาจ

๒.๒.๑) รับสมัคร ตรวจสอบคุณสมบัติ และคัดเลือกเกษตรกร เพื่อเข้า
ร่วมโครงการ

๒.๒.๒) รับสมัคร และคัดเลือกแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับตำบล
เพื่อเข้าร่วมโครงการ

๒.๒.๓) ขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

๒.๒.๔) ติดตามการดำเนินงาน ร่วมแก้ไขปัญหาการดำเนินงานและ
รายงานผลต่อคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับจังหวัด ทราบอย่างต่อเนื่อง

๒.๒.๕) บูรณาการความร่วมมือส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนในพื้นที่อำเภอ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

๒.๒.๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

(๑.๒) การประชาสัมพันธ์

๑) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยส่วนกลาง ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ผ่านระบบการประชุมทางไกลออนไลน์ (Web Conference) ถ่ายทอดสัญญาณไปยังสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ๗๖ จังหวัด ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมาย คือ เกษตรและสหกรณ์จังหวัด และประชาชนชาวบ้านในพื้นที่

๒) คณะกรรมการบริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ในการรับสมัครเกษตรกรและการจ้างงาน โดยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น คลิปวิดีโอ Spot ประชาสัมพันธ์ สื่อหนังสือพิมพ์ website Facebook Line Application เป็นต้น ช่วงเวลาการรับสมัครเกษตรกรและการจ้างงาน ในระหว่างวันที่ ๒๗ สิงหาคม - ๙ กันยายน ๒๕๖๓

๓) คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับจังหวัด / ระดับอำเภอ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการฯ ได้แก่ การออกหอกระจายข่าวของชุมชน การประกาศหรือแจ้งข่าวผ่านสื่อท้องถิ่น การแจ้งในเวทีการประชุมประจำเดือนระดับอำเภอ เป็นต้น และสร้างความเข้าใจให้แก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างทั่วถึง

(๒) การคัดเลือกเกษตรกร

(๒.๑) คุณสมบัติเกษตรกร

๑) ต้องเป็นเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือเกษตรกรทั่วไป หรือทายาทเกษตรกร หรือแรงงานคืนถิ่น หรืออาสาสมัครเกษตรกรในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒) มีอายุระหว่าง ๑๘ - ๖๐ ปี และมีสัญชาติไทย

๓) พื้นที่ที่ใช้สมัครเข้าร่วมโครงการฯ ต้องเป็นพื้นที่ที่เป็นผืนเดียวกันไม่น้อยกว่า ๓ ไร่ และเป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิถูกต้องตามกฎหมาย โดยเอกสารสิทธิต้องเป็นของผู้สมัครหรือเป็นของทายาทของผู้สมัคร (บิดากับบุตร มารดากับบุตร สามีกับภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมาย) และผู้สมัครต้องมีที่พักอาศัยในพื้นที่ที่ใช้สมัครเข้าร่วมโครงการ

๔) เจ้าของเอกสารสิทธิตามข้อ ๓) ต้องยินยอมให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อดำเนินโครงการฯ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๗ ปี

๕) ผู้สมัครและพื้นที่ที่ใช้สมัครเข้าร่วมโครงการฯ ต้องไม่อยู่ในโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (๕ ประสาน) ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(๒.๒) วิธีการรับสมัคร

๑) สมัครด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ <http://ntag.moac.go.th> (คู่มือการบันทึกโครงการ)

๒) ยื่นใบสมัครกับเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล หรือที่สำนักงานเกษตรอำเภอ

(๒.๓) วิธีการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

คณะทำงานขับเคลื่อนฯ ระดับอำเภอ ประกอบด้วย ผู้แทนจากส่วนราชการ ผู้แทนจากสภาเกษตรกรในพื้นที่ และผู้แทนจากชุมชนในพื้นที่ เป็นผู้คัดเลือกเกษตรกรรายตำบล โดยการ

๑) พิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลผู้สมัครกับคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการฯ

๒) ตรวจสอบข้อมูลพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ โดยใช้ข้อมูลทางวิชาการของกรมพัฒนาที่ดิน ในการประเมินศักยภาพของพื้นที่และการกักเก็บน้ำ รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ เช่น ชั้นเกลือ ชั้นดินเปรี้ยว ชั้นดาน ชั้นหิน เป็นต้น กรณีที่ไม่สามารถตรวจสอบจากข้อมูลจากเอกสารได้ ให้มอบหมายคณะทำงานลงพื้นที่ตรวจสอบร่วมกับผู้สมัคร

๓) คณะทำงานขับเคลื่อนฯ ระดับอำเภอ อาจกำหนดเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

๔) การพิจารณาผลของคณะทำงานขับเคลื่อนฯ ระดับอำเภอ ให้มีการบันทึกความเห็น เหตุผลในการตัดสินใจ และมติที่ประชุมให้ชัดเจน

๕) พิจารณาขึ้นบัญชีผู้ผ่านการคัดเลือก โดยลำดับจากวันที่สมัคร และขึ้นบัญชีสำรองในกรณีที่มีผู้ผ่านการคัดเลือกเกินเป้าหมายที่ได้รับการจัดสรร และอาจมีการพิจารณาเพิ่มเติมหากมีการจัดสรรเป้าหมายเพิ่ม

๕) แจ้งผู้ที่ได้รับการคัดเลือกทราบ เพื่อทำข้อตกลงรายละเอียด และเตรียมพื้นที่สำหรับดำเนินการต่อไป

(๓) การจ้างงานระดับตำบล

ดำเนินกิจกรรมจ้างงานระดับตำบล ในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย ทยละ ๙,๐๐๐ บาท ต่อเดือน ซึ่งได้รวมค่าใช้จ่ายทั้งปวงด้วยแล้ว

(๓.๑) คุณสมบัติของผู้รับจ้างงาน

๑) เป็นเกษตรกรทั่วไป หรือทายาทเกษตรกร หรือแรงงานคืนถิ่น หรืออาสาสมัครเกษตรกรในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒) อายุระหว่าง ๑๘ -๖๐ ปีบริบูรณ์ และมีสัญชาติไทย

๓) วุฒิมัธยมศึกษา ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หรือเทียบเท่า

๔) มีที่พักอาศัยอยู่ในตำบลที่สมัครเข้าร่วมโครงการฯ

๕) ต้องมีอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Smartphone) ฯลฯ

๖) ไม่เป็นข้าราชการประจำ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือข้าราชการบำนาญ รวมทั้งข้าราชการการเมือง ลูกจ้างของกระทรวง กรมที่มีฐานะเทียบเท่าพนักงานส่วนท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น และไม่เป็นลูกจ้างเอกชน

๗) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

๘) ต้องไม่เป็นเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมกิจกรรมปรับปรุงแปลงตามโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

๙) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ คนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคติดต่อร้ายแรง

(๓.๒) การปฏิบัติหน้าที่

๑) สนับสนุนการวางแผนการผลิตแปลงเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ และปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการดำเนินงานภายใต้โครงการฯ

๒) จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลด้านการเกษตรในพื้นที่ตำบล พร้อมทั้งจัดทำรายงานตามแบบรายงาน

๓) นำความรู้และข้อมูลข่าวสารที่ได้รับถ่ายทอดสู่เกษตรกร ที่รับผิดชอบและติดตามสถานการณ์การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่

๔) ประสานเชื่อมโยงการทำงาน และประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรม โครงการตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เข้าถึงหมู่บ้านที่รับผิดชอบ

๕) จัดทำแผนผลการปฏิบัติงานรายเดือน

๖) รายงานผลความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค การดำเนินงานตามโครงการในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เดือนละ ๑ ครั้ง

๗) ประธานงานหรือร่วมประชุมกับคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่ม
เกษตรทฤษฎีใหม่ระดับอำเภอ

๘) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมาย

(๓.๓) วิธีการรับสมัคร

สมัครด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ <http://ntag.moac.go.th> (คู่มือการบันทึก
ข้อมูลโครงการ)

(๓.๔) วิธีการคัดเลือกผู้รับจ้าง

คณะทำงานขับเคลื่อนฯ ระดับอำเภอ ประกอบด้วย ผู้แทนจากส่วนราชการ ผู้แทนจาก
สภาเกษตรกรในพื้นที่และผู้แทนจากชุมชนในพื้นที่ เป็นผู้คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ ในแต่ละตำบล ดังนี้

๑) วิธีการคัดเลือกให้คณะทำงานขับเคลื่อนฯ ระดับอำเภอ เป็นผู้กำหนด ซึ่งอาจ
ใช้วิธีการสัมภาษณ์ การทดสอบภาคปฏิบัติ หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ
สอดคล้องกับงานที่จะต้องปฏิบัติ ทั้งนี้ สามารถศึกษาตัวอย่างเครื่องมือในการสัมภาษณ์ และการทดสอบการ
ปฏิบัติได้ตามตัวอย่างในภาคผนวก

๒) เกณฑ์การตัดสินผู้ผ่านการคัดเลือก ให้คณะทำงานขับเคลื่อนฯ ระดับอำเภอ
สามารถกำหนดให้เหมาะสม ชัดเจน และสอดคล้องกับวิธีการคัดเลือกตามข้อ ๑)

๓) การพิจารณาผลของคณะทำงานขับเคลื่อนฯ ระดับอำเภอ ให้มีการบันทึก
ความเห็น เหตุผลในการตัดสิน และมติที่ประชุมให้ชัดเจน

๔) จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ผ่านการคัดเลือกให้สอดคล้องกับเกษตรกรที่เข้าร่วม
โครงการฯ และปริมาณงานที่จะต้องปฏิบัติในแต่ละตำบล

(๓.๕) การจัดหาพัสดุ

ดำเนินการจัดหาพัสดุโดยปฏิบัติตามขั้นตอนตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง
และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหาร
พัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการจ้างแรงงานในส่วนของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เนื่องจาก
โครงการนี้ มีการคัดเลือกแรงงานแล้วประกาศผลการคัดเลือกตามจำนวนที่จะจ้างก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการจัดจ้างตาม
พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัด
จ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง จึงสามารถดำเนินการจัดจ้างได้โดยวิธีเฉพาะเจาะจง
โดยจัดทำรายงานขอซื้อจ้างครั้งหนึ่งต่อการจ้างแรงงาน ๑ คน (วงเงินจัดจ้างทั้งปี ๑๐๘,๐๐๐ บาท) ตามพระราชบัญญัติ
การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖ (๒)(ข) กรณีจัดซื้อจัดจ้างพัสดุที่มีการผลิต จำหน่าย
ก่อสร้าง หรือให้บริการทั่วไปและมีวงเงินในการจัดซื้อจัดจ้างครั้งหนึ่งไม่เกินวงเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ทั้งนี้ ตามกฎกระทรวงกำหนดวงเงินจัดซื้อจัดจ้างพัสดุโดยวิธีเฉพาะเจาะจง วงเงินจัดซื้อ
จัดจ้างที่ไม่ทำข้อตกลงเป็นหนังสือและวงเงินจัดซื้อจัดจ้างในการแต่งตั้งผู้ตรวจรับพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดไว้ดังนี้

“ข้อ ๑ การจัดซื้อจัดจ้างสินค้า งานบริการหรืองานก่อสร้าง ที่มีการผลิต จำหน่าย
ก่อสร้าง หรือให้บริการทั่วไปและมีวงเงินในการจัดซื้อจัดจ้างครั้งหนึ่งไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้ใช้วิธีเฉพาะเจาะจง”

“ข้อ ๕ ในกรณีที่การจัดซื้อจัดจ้างมีวงเงินเล็กน้อยไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
จะแต่งตั้งบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นผู้ตรวจรับพัสดุก็ได้”

ซึ่งการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง ตามมาตรา ๕๖ (๒)(ข) ได้กำหนดวิธีการ
ดำเนินการไว้ ตามระเบียบฯ ข้อ ๗๙ ให้เจ้าหน้าที่เจรจาตกลงราคากับผู้ประกอบการที่มีอาชีพขายหรือรับจ้าง แล้วให้
หัวหน้าเจ้าหน้าที่ซื้อหรือจ้างได้ภายในวงเงินที่ได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแล้วประกาศผลผู้ชนะ
การจ้างในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลางและของหน่วยงานของรัฐตามวิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด

(๔) การสนับสนุนเกษตรกร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะดำเนินการพัฒนาเกษตรกรโดยการฝึกอบรม การจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มเติมองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง และการให้ความรู้ไปสู่การพัฒนาการรวมกลุ่ม รวมทั้งพัฒนาการผลิต พัฒนาพื้นที่ ปรับปรุงแปลงตามรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์พื้นที่ ตลอดจนกระบวนการพัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด ดังนี้

(๔.๑) การพัฒนาเกษตรกร

๑) การพัฒนาเกษตรกรที่เข้าโครงการฯ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะดำเนินการพัฒนาเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการให้มีความพร้อมในการดำเนินการผลิตตามรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ทั้งในมิติของความคิด ทักษะ ทักษะ การผลิตตามแนวทฤษฎีใหม่ ความรู้ทักษะในการผลิต การบริหารจัดการ และอื่น ๆ เท่าที่จำเป็น โดยวิธีการที่หลากหลายเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการเรียนรู้จากเครือข่ายในพื้นที่ เช่น ปรากฏเกษตรกร เกษตรกรต้นแบบจากศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรือทุนเดิมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ ทั้งนี้ ในเบื้องต้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะดำเนินการฝึกอบรมเกษตรกรที่ผ่านการคัดเลือก โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดและหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่บูรณาการจัดทำแผน และดำเนินการฝึกอบรมเกษตรกร ในช่วงเดือน ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๖๓ (ไตรมาสแรกปีงบประมาณ ๒๕๖๔) มีหลักสูตรพื้นฐาน จำนวน ๕ วิชา ได้แก่ (๑) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (๒) เกษตรทฤษฎีใหม่ (๓) ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง (๔) การปลูกพืช ๕ ระดับ (๕) การคำนวณพื้นที่เก็บน้ำตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งนี้ ให้มีการพัฒนาเกษตรกรตามความจำเป็นในเนื้อหาอื่น ๆ เพิ่มเติมให้มีความเหมาะสม ในแต่ละพื้นที่และเกษตรกรแต่ละราย

๒) หลักสูตรฝึกอบรมการคำนวณพื้นที่เก็บน้ำตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่

การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตรให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องให้เกษตรกรมีองค์ความรู้ในการจัดการแหล่งน้ำตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ องค์ความรู้ในเรื่องการคำนวณพื้นที่เก็บน้ำตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่จึงเป็นเนื้อหาที่มีความสำคัญ

วัตถุประสงค์

(๑) เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการดิน และน้ำ ในพื้นที่เกษตร ตลอดจนมีความเข้าใจการจัดการพื้นที่เชิงภูมิสังคมไทยตามหลักการพัฒนาภูมิสังคม

(๒) สามารถคำนวณพื้นที่ทำการเกษตร เพื่อที่จะเก็บน้ำไว้ใช้ได้ตลอดทั้งปี

เนื้อหาวิชา

(๑) การบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ

(๒) แนวคิดการออกแบบและการคำนวณน้ำในปริมาณที่เพียงพอต่อการเพาะปลูกและสำรองไว้ใช้สำหรับการบริโภคตลอดทั้งปี หลักการออกแบบพื้นที่ตามหลักภูมิศาสตร์

(๓) การคำนวณการจัดการน้ำฝนในพื้นที่

(๔) การออกแบบผังแปลง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(๑) เกษตรกรสามารถคำนวณพื้นที่ทำการเกษตร เพื่อที่จะเก็บน้ำไว้ใช้ได้ตลอดทั้งปี

(๒) เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจสามารถออกแบบผังแปลงเกษตรให้ได้ตามสัดส่วนของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

(๔.๒) การพัฒนาพื้นที่ (การขุดสระเก็บน้ำ)

การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นการจัดการการใช้น้ำ และการจัดการระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม เนื่องจากหากมีน้ำเพียงพอ เกษตรกรสามารถปลูกพืช และมีรายได้ตลอดทั้งปี การเลือกพื้นที่สำหรับการขุดสระเก็บน้ำจึงมีความสำคัญมาก เพราะการขุดสระเก็บน้ำให้เก็บกักน้ำได้โดยมีการสูญเสีย รั่วซึมน้อย และมีปริมาณน้ำ

เหมาะสมกับการเพาะปลูกได้นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ลักษณะของพื้นที่ ดินและระดับน้ำใต้ดิน เป็นต้น รวมถึงตำแหน่งของสระเก็บน้ำก็มีความสำคัญที่จะต้องอยู่ในตำแหน่งที่สามารถ นำน้ำไปใช้ในแปลงการปลูกพืชได้ โดยสะดวกและเสียค่าใช้จ่ายในการกระจายน้ำน้อยที่สุด ทั้งนี้ ความรู้และความชำนาญของผู้ที่จะพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ และการวางตำแหน่งสระเก็บน้ำ จึงมีความสำคัญมาก หากพิจารณาแล้วเห็นว่าพื้นที่ไม่มีความเหมาะสมในการขุดสระเก็บน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ได้ ก็ไม่สมควรดำเนินการตามโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

สระเก็บน้ำ คือ แหล่งน้ำเก็บขังน้ำฝน หรือน้ำซับที่ไหลซึมออกมาจากดิน โดยการขุดดินออกให้เป็นที่สำหรับขังน้ำให้มีขนาดความจุตามปริมาณน้ำที่ต้องการจะเก็บขังไว้ใช้แล้วนำดินที่ขุดมาปรับเกลี่ยภายในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการฯ

งานดินขุด คือ การขุดดินให้ได้ขนาดความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้างตามที่กำหนดในแบบมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นที่กักเก็บน้ำ โดยมีข้อกำหนดลาดด้านข้างตามคุณสมบัติของดิน ดังนี้

๑) ลาดด้านข้าง การขุดดินจะต้องมีความมั่นคงไม่เกิดการสั่นไถลของลาดตลิ่ง การกำหนดความลาดด้านข้างของดินขึ้นอยู่กับชนิดของดินที่จะขุด

๒) ความลึก การขุดดินลึกเกิน ๓ เมตร ต้องทำขานพักเพื่อความมั่นคงไม่เกิดการสั่นไถลของลาดตลิ่ง และสะดวกในการก่อสร้าง

หลักเกณฑ์การดำเนินงาน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการปรับปรุงแปลงเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยกำหนดปริมาณดินขุดของสระเก็บน้ำและขนาดพื้นที่ไว้ ๒ รูปแบบ ได้แก่

๑) ขนาดพื้นที่ ๓ ไร่ สระเก็บน้ำปริมาณดินขุด ๒,๑๐๐ ลูกบาศก์เมตร

๒) ขนาดพื้นที่ ๕ ไร่ สระเก็บน้ำปริมาณดินขุด ๓,๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร

ภายใต้หลักคิดในการกำหนดขนาดพื้นที่โครงการกับปริมาณสระเก็บน้ำที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ดำเนินการซ้ำจะต้องมีองค์ประกอบตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ประกอบด้วย แปลงนา พื้นที่ปลูกผักสวนครัว พื้นที่ขุดสระเก็บน้ำ พื้นที่อยู่อาศัย และพื้นที่อื่น ๆ เช่น โรงเรือนการเกษตร คอกปศุสัตว์ เป็นต้น โดยกำหนดปริมาณสระเก็บน้ำมีความเหมาะสมกับความต้องการการใช้น้ำของพืชในพื้นที่

การพิจารณาคัดเลือกพื้นที่

ขั้นตอนที่ ๑: การใช้แผนที่ความเหมาะสมของดินสำหรับสร้างสระเก็บน้ำ

ในแผนที่ความเหมาะสมของดินสำหรับสร้างสระเก็บน้ำ ได้จัดชั้นความเหมาะสมของดิน (Suitability of Soil) สำหรับสร้างสระเก็บน้ำ แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ เหมาะสมดี (Good) เหมาะสมปานกลาง (Fair) และไม่เหมาะสม (Poor) พร้อมข้อจำกัด ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาในเบื้องต้น หากจะพิจารณาลงในรายละเอียดระดับพื้นที่ ให้ไปที่ขั้นตอนที่ ๒ และ ๓

ขั้นตอนที่ ๒ : การศึกษาสำรวจสภาพพื้นที่

ในขั้นตอนนี้ จะพิจารณาพื้นที่ที่จะสร้างสระเก็บน้ำ ดังนี้

(๑) สภาพพื้นที่ พื้นที่ที่เหมาะสม แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑.๑) ที่ราบลุ่ม ควรเป็นพื้นที่ราบเรียบ ความลาดชันไม่เกิน ๕ %

(๑.๒) ที่ดอน ควรเป็นพื้นที่ที่อยู่บริเวณที่ลุ่มระหว่างเนิน ซึ่งเป็นพื้นที่รับ

น้ำและมีทางน้ำไหลเข้าสระ

(๒) ลักษณะดิน ดินที่เหมาะสมสำหรับการสร้างสระเก็บน้ำ มีดังนี้

(๑.๑) การระบายน้ำ : ต้องมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เหว หรือเลวมมาก

(๑.๒) ความลึกถึงชั้นหินพื้น : ต้องพบชั้นหินพื้นอยู่ลึกมากกว่า ๑๕๐

เซนติเมตรจากผิวดิน

(๑.๓) สภาพให้ซึมได้ของดิน: พิจารณาที่ได้ความลึกของบ่อขุด ต้องเป็นดินที่มีสภาพให้ซึมได้ของดินช้า-ช้ามาก น้อยกว่า ๐.๕ เซนติเมตรต่อชั่วโมง (ในห้องปฏิบัติการ) หรือน้อยกว่า ๐.๐๐๓๖ เซนติเมตรต่อชั่วโมง (ในสนาม) กรณีที่ไม่มีค่าผลวิเคราะห์ของสภาพให้ซึมได้ของดินในห้องปฏิบัติการ และในภาคสนามให้พิจารณาจากเนื้อดิน

(๑.๔) เนื้อดิน : ควรมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินเหนียวปนทรายแป้ง ดินเหนียวปนทราย และดินร่วนเหนียว หรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินเหนียวปนกรวดมาก พยายามหลีกเลี่ยงดินที่มีกรวดลูกรัง และชั้นหินพื้น เนื่องจากเก็บกักน้ำไม่อยู่ และยากต่อการขุด

(๓) อื่น ๆ ลักษณะที่เหมาะสมดีสำหรับการสร้างบ่อขุด มีดังนี้

(๓.๑) ควรมีระดับน้ำใต้ดินตื้น ๒๘

(๓.๒) มีปริมาณก้อนหินขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางใหญ่กว่า ๒๕ เซนติเมตร บนผิวดินน้อยกว่าร้อยละ ๓ ของพื้นที่

(๓.๓) มีปริมาณหินพื้นผิวที่โผล่อยู่บนดิน : มีปริมาณหินโผล่ น้อยกว่า ร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่

รูปแบบของสระเก็บน้ำ

กรมพัฒนาที่ดินได้ออกแบบสระเก็บน้ำมาตรฐานซึ่งเป็นรูปแบบเรขาคณิต พร้อมหลักเกณฑ์ในการคำนวณปริมาณงานดินขุด หากมีการก่อสร้างสระเก็บน้ำที่มีความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้างที่แตกต่างกัน สามารถคำนวณปริมาณดินขุดได้ เพื่อให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพิจารณาเลือกตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ของตนเองภายใต้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่

การก่อสร้าง

(๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จะต้องดำเนินการขออนุญาตขุดดินและถมดินต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ก่อนเริ่มดำเนินการก่อสร้างสระเก็บน้ำ

(๒) เกษตรกรเจ้าของพื้นที่ และคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการระดับอำเภอ ร่วมตรวจสอบสภาพพื้นที่เพื่อวางแผนผังแปลง และกำหนดขนาดสระน้ำที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ตามรูปแบบและรายการมาตรฐานที่กรมพัฒนาที่ดินกำหนด

(๔.๓) การพัฒนาการผลิต (ด้านพืช ด้านสัตว์ และด้านประมง)

๑) การพัฒนาการผลิต ผู้ผลิตสินค้าจะประสบผลสำเร็จในการทำงานได้ต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบ ได้แก่ คุณภาพของสินค้าและการบริการ ราคาเหมาะสมหรือไม่ ผู้ผลิตต้องมีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตนเอง คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค สินค้ามีคุณภาพดี มีการบริการที่ดีหลังการขายเมื่อสินค้ามีปัญหาสามารถเปลี่ยนสินค้าได้ ไม่นำสินค้าเน่าเสียมาขาย ผู้บริโภคมีความพึงพอใจ เป็นต้น

๒) การจัดการในการผลิต เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะเป็นผู้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ในการจัดทำแผนผังฟาร์มและแผนการผลิต ซึ่งการจัดการในการผลิตเกษตรกรเจ้าของฟาร์มในแต่ละพื้นที่ แต่ละฟาร์มจะไม่เหมือนกัน ดังนั้น ในการตัดสินใจว่าจะเลือกผลิตกิจกรรมอะไร และอย่างไรในสภาพขีดจำกัดด้านทรัพยากร และภายใต้ความเสี่ยง ความไม่แน่นอนของการผลิตและการตลาดนั้นก็มีเกณฑ์ในการพิจารณา

๓) สิ่งที่เกษตรกรเจ้าของฟาร์มควรรู้และปฏิบัติ

เกษตรกรมีความจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีความรู้และรอบรู้อย่างถูกต้อง และทันต่อเหตุการณ์ และสิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจคือ สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศน์เกษตรของฟาร์ม เช่น สภาพพื้นที่ (ที่ลุ่ม ที่ดอน) ชนิดดิน ความอุดมสมบูรณ์ของดิน แสงแดด อุณหภูมิ ความชื้น และสิ่งมีชีวิตที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบการผลิต นอกจากนี้ ยังต้องมีความรู้ด้านปัจจัยภายนอก เช่น วิทยาการผลิตสมัยใหม่ ระบบตลาด การซื้อ การขายปัจจัยการผลิต ผลผลิต ระบบเศรษฐกิจและสินเชื่อ กฎเกณฑ์และกฎหมายของสังคม นโยบายของรัฐบาล และระบบเศรษฐกิจของภูมิภาค

สำหรับแนวทางการพัฒนาการผลิตแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน ด้านพืช ด้านประมง และด้านปศุสัตว์ ซึ่งการสนับสนุนปัจจัยการผลิตทั้ง ๔ ด้าน เป็นการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เพื่อให้เกิดแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ รวมทั้งเพื่อเป็นแปลงแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของเกษตรกร และสามารถเป็นแปลงตัวอย่างการเรียนรู้ของเกษตรกรภายในชุมชนได้ ซึ่งมีแนวทางการสนับสนุนตามบทบาทและภารกิจของหน่วยงานใน ๔ กิจกรรม ประกอบด้วย (๑) กิจกรรมการปรับปรุงบำรุงดิน (๒) กิจกรรมการสนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านพืช (๓) กิจกรรมการสนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านประมง และ (๔) กิจกรรมการสนับสนุนปัจจัยด้านปศุสัตว์

๔) การพัฒนากลุ่มเกษตรกร

การพัฒนาเกษตรกรจะต้องพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ด้านการเกษตรอย่างถ่องแท้ สามารถพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการที่มีการใช้เทคโนโลยี และการบริหารจัดการ เพื่อดำเนินธุรกิจการเกษตรอย่างทันสมัย มีความคิดในการวางแผน โดยเฉพาะการรู้ถึงอุปสงค์ของตลาด และเตรียมการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว วิเคราะห์ข้อมูลรอบด้าน เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ โดยมีแนวทาง ประกอบด้วย (๑) พัฒนาตัวเกษตรกรให้มีความรู้ในด้านต่างๆ (๒) น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการ (๓) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลเกษตรในพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกภาคส่วน และ (๔) เจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

๔.๑) การพัฒนากลุ่ม เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มและชุมชน

๔.๒) วัตถุประสงค์การจัดตั้งกลุ่ม

๔.๒.๑) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกสามารถวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มให้สอดคล้องกับสินค้าและพื้นที่

๔.๒.๒) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถทักษะของสมาชิกในการจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล เพื่อประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

๔.๒.๓) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็งและมีพลังในการขับเคลื่อนงานในรูปแบบของการรวมกลุ่ม และพัฒนาไปสู่เครือข่ายกิจกรรม

๔.๒.๔) พัฒนาความรู้และทักษะให้กลุ่มเกษตรกรในด้านการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร สอดคล้องกับสถานการณ์ตลาด

๔.๒.๕) ส่งเสริมการสร้างรายได้ในครอบครัวเกษตรกร ลดค่าใช้จ่ายกระตุ้นให้มีการออมเพิ่มขึ้น และสามารถจัดตั้งเป็นกองทุนในกลุ่มของตนเองได้

๔.๒.๖) ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดแหล่งเรียนรู้เกษตรกรต้นแบบระดับชุมชน เพื่อเป็นกลไกการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพให้เกษตรกรในชุมชน

๔.๓) ขั้นตอนการจัดตั้งกลุ่ม คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับจังหวัดและอำเภอ ให้ความรู้เรื่องการจัดตั้งกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย (๑) ประธาน (๒) รองประธาน (๓) เลขานุการ (๔) เภรัญญิก และ (๕) ประชาสัมพันธ์ และอื่นๆ

๔.๔) แนวทางการพัฒนากลุ่ม แบ่งเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับจังหวัดอำเภอ และแรงงานระดับตำบล ร่วมกันประเมินสถานการณ์ พิจารณาศักยภาพเกษตรกรจากแผนการผลิตรายบุคคล โดยวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย รวมทั้งสถานที่ องค์กรความรู้ และความสามารถในการถ่ายทอดต่อได้ ตามแบบฟอร์ม พร้อมทั้งรวบรวมและสรุปผลข้อมูล เพื่อจัดทำเป็นแผนพัฒนากลุ่มต่อไป

ระยะที่ ๒ คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกร
 ทฤษฎีใหม่ ระดับจังหวัดอำเภอ แรงงานระดับตำบล และกลุ่มเกษตรกรร่วมกันจัดทำแผนพัฒนา
 ประเด็นการพัฒนาของกลุ่มและคัดเลือกวิทยากรประจำแหล่งเรียนรู้ โดยมีวิทยากรหลักและวิทยากรผู้ช่วย
 ร่วมกันพัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านเกษตรทฤษฎีใหม่

ระยะที่ ๓ คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ระดับจังหวัดอำเภอ และแรงงานระดับ
 ตำบล สรุปและประเมินแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านเกษตรทฤษฎีใหม่

๕) การพัฒนาการตลาด

๕.๑) แนวทางการส่งเสริมการตลาดให้กับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

การส่งเสริมด้านการตลาดให้กับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ เป็นประเด็น
 ที่สำคัญในการขับเคลื่อนการส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ให้เกิดความยั่งยืน โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการ
 ดำเนินการเพื่อส่งเสริมการตลาดให้กับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่เป็น ๔ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ เตรียมความพร้อมด้านการตลาดของโครงการ

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านการตลาดให้กับเกษตรกร
 โดยเฉพาะแหล่งจำหน่ายในชุมชนรองรับผลผลิตที่ออกมาในช่วงแรก และเตรียมเครื่องมือ ระบบ และช่องทาง
 ต่าง ๆ เพื่อรองรับการจำหน่ายผลผลิตให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ระยะที่ ๒ การจำหน่ายในช่วงเริ่มมีผลผลิต

ในระยะนี้เน้นการผลิตเพื่อให้มีอาหารเพียงพอสำหรับการบริโภค
 ภายในครัวเรือนของเกษตรกรตามทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑ สามารถแลกเปลี่ยนระหว่างกัน และมีแหล่งจำหน่าย
 ผลผลิต/สินค้าเกษตรต่าง ๆ ที่แน่นอน ในเวลาที่มีผลผลิตมากพอสำหรับจำหน่าย

ระยะที่ ๓ รวมกลุ่ม/สร้างเครือข่ายตลาดภายในชุมชน

เป็นการเตรียมการรวมกลุ่มตามทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๒ เพื่อให้มีผลผลิตมาก
 พอและสร้างเครือข่ายตลาดในชุมชน เตรียมจำหน่ายเองผ่านช่องทางต่าง ๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ รวมตัวกัน
 ขายเพื่อให้ได้ราคา ลดต้นทุนค่าใช้จ่าย และตัดวงจรพ่อค้าคนกลาง

ระยะที่ ๔ ผลักดันสู่วิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเองได้

เพื่อพัฒนาและยกระดับกลุ่มเกษตรกรให้เป็นวิสาหกิจชุมชนที่มี
 ความสามารถในการบริหารจัดการการผลิตและการตลาด สร้างธุรกิจชุมชน ยกระดับรายได้ของกลุ่มเกษตรกร
 ตามแนวทางการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๓

๒.๑.๗ Timeline แผนปฏิบัติงาน โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

กิจกรรม	ช่วงเวลา เริ่มต้น	พ.ศ. ๒๕๖๓						พ.ศ. ๒๕๖๔								
		ปีงบประมาณ ๒๕๖๓			ปีงบประมาณ ๒๕๖๔											
		ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ	๑ ก.ค. ๒๕๖๓	→														
๒. จ้างงานระดับตำบล	๑ ต.ค. ๒๕๖๓				→											
๓. กำหนดคุณสมบัติเกษตรกร	๑ ก.ค. ๒๕๖๓	→														
๔. รับสมัครเกษตรกร	๑ ส.ค. ๒๕๖๓	→														
๕. ตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกร	๑ ส.ค. ๒๕๖๓	→														
๖. จัดทำคู่มือสำหรับเกษตรกร	๑ ส.ค. ๒๕๖๓	→														
๗. ฝึกอบรมเกษตรกร	๑ ต.ค. ๒๕๖๓				→											
๘. ปรับปรุงแปลงเกษตรกรทฤษฎีใหม่	๑ พ.ย. ๒๕๖๓					→										
๙. การพัฒนาอาชีพ	๑ ธ.ค. ๒๕๖๓						→									
๑๐. ส่งเสริมการตลาด	๑ ต.ค. ๒๕๖๓				→											
๑๑. เพิ่มช่องทางในการสื่อสารของเกษตรกร (Call Center)	๑ ต.ค. ๒๕๖๓				→											
๑๒. ให้ความรู้เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง	๑ ต.ค. ๒๕๖๓				→											
๑๓. ติดตามและประเมินผล	๑ ต.ค. ๒๕๖๓				→											

๒.๑.๘ แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
๑. คณะกรรมการบริหารโครงการ	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒. จ้างงานระดับตำบล	- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
๓. คุณสมบัติเกษตรกร	- คณะกรรมการบริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ - สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๔. รับสมัครเกษตรกร	- คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระดับจังหวัด / อำเภอ
๕. คัดเลือกเกษตรกร	- คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระดับจังหวัด / ตำบล
๖. จัดทำคู่มือ	- คณะกรรมการบริหารโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ - สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๗. ฝึกอบรมเกษตรกร	- หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สป.กษ.) - ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน
๘. การปรับปรุงแปลงเกษตรกรทฤษฎีใหม่	- กรมพัฒนาที่ดิน - สถานีพัฒนาที่ดิน
๙. การพัฒนาอาชีพ	- สำนักงานเกษตรจังหวัด - สำนักงานประมงจังหวัด - สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด - สถานีพัฒนาที่ดิน - หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๐. ส่งเสริมการตลาด	- สำนักเกษตรจังหวัด - สำนักงานประมงจังหวัด - สำนักปศุสัตว์จังหวัด - สถานีพัฒนาที่ดิน - หน่วยงานในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๑. เพิ่มช่องทางการสื่อสารในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๒. ให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๓. ติดตามและประเมินผลโครงการ ๑๓.๑ การติดตามโครงการฯ - ประสานงาน ติดตาม และชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาในการดำเนินการให้สำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการในพื้นที่เขตตรวจราชการที่รับผิดชอบ	ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน ในภาพรวมให้ผู้บริหารทราบเป็นประจำ	คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่
- รายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการฯ การรายงานผลการดำเนินงาน และผลการใช้จ่ายงบประมาณ รายเดือน	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
๑๓.๒ การประเมินผล การประเมินผลโครงการฯ	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

๒.๑.๙ ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

- (๑) พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่เพิ่มขึ้น ๑๙๒,๔๓๒ ไร่
- (๒) พื้นที่กักเก็บน้ำเพิ่มขึ้น ๒๕๖ ล้านลูกบาศก์เมตร
- (๓) พื้นที่ปลูกป่าเพิ่มขึ้น ๑๙,๒๔๓ ไร่
- (๔) เกษตรกรได้รับการพัฒนาให้มีความมั่นคงในอาชีพทำเกษตรกรรมยั่งยืน ๖๔,๑๔๔ คน
- (๕) มีแปลงต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ ๖๔,๑๔๔ แห่ง
- (๖) เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ในพื้นที่จำนวน ๓๒,๐๗๒ ราย

๒.๑.๑๐ ผลผลิต/ผลลัพธ์

ผลผลิต	ผลลัพธ์
(๑) พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่เพิ่มขึ้น รวม ๑๙๒,๔๓๒ ไร่ (๒) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีพื้นที่กักเก็บน้ำ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๒,๑๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อราย (๓) เกษตรกรได้รับการพัฒนาให้มีความมั่นคงในอาชีพทำเกษตรกรรมยั่งยืนและมีแปลงต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ ๖๔,๑๔๔ คน (๔) เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ในพื้นที่จำนวน ๓๒,๐๗๒ ราย	(๑) เกษตรกรมีอาชีพ มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น (๒) ส่งเสริมการผลิตภาคการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (๓) สร้างความพึงพอใจให้กับอาชีพเกษตรกร

๒.๑.๑๑ งบประมาณ

รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๙,๘๐๕,๗๐๗,๐๐๐ บาท (เก้าพันแปดร้อยห้าล้านเจ็ดแสนเจ็ดพันบาทถ้วน) ภายใต้แผนงานที่ ๓.๒ สร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจฐานราก ตามบัญชีท้ายพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓

๒.๑.๑๒ หน่วยงานรับผิดชอบ

- (๑) หน่วยงานหลัก : สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- (๒) หน่วยงานร่วมดำเนินงาน : กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- (๓) หน่วยงานสนับสนุน : กรมชลประทาน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมการข้าว กรมหม่อนไหม กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

สรุปสาระสำคัญของโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

วัตถุประสงค์	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (ล้านบาท)	พื้นที่ดำเนินการ	ผลผลิต/ผลลัพธ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>๑. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และน้อมนำหลักทฤษฎีใหม่ และหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงด้วยการพัฒนาพื้นที่จุดเรียนรู้ในรูปแบบกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่</p> <p>๒. เพื่อเพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำสำหรับการทำการเกษตร ตลอดจนพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำด้วยระบบและวิธีการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>๓. เพื่อฟื้นฟูภาคการเกษตร ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โดยมุ่งเน้นเกษตรกรที่มีความตั้งใจเอาใจใส่อย่างจริงจัง</p>	<p>๑. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ</p> <p>๒. จัดแรงงานเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระดับตำบล</p> <p>๓. กำหนดคุณสมบัติเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการ</p> <p>๔. รับสมัครเกษตรกร</p> <p>๕. ตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกร</p> <p>๖. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน</p> <p>๗. ฝึกอบรมเกษตรกร</p> <p>๘. ปรับปรุงแปลงเกษตรกรทฤษฎีใหม่</p> <p>๙. การพัฒนาอาชีพ</p> <p>๑๐. ส่งเสริมการตลาด</p> <p>๑๑. เพิ่มช่องทางในการสื่อสารของเกษตรกร (Call Center)</p> <p>๑๒. ให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง</p> <p>๑๓. ติดตามและประเมินผล</p>	<p>๙,๘๐๕.๗๐๗ (เงินกู้ แผนงานหรือโครงการที่ ๓ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ครอบคลุมเงิน ๔๐๐,๐๐๐ ล้านบาท)</p>	<p>พื้นที่ ๔,๐๐๙ ตำบล ๗๖ จังหวัด ยกเว้น กรุงเทพมหานครฯ ดังนี้</p> <p>ภาคเหนือ กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์ อุทัยธานี</p> <p>ภาคกลาง กาญจนบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ชัยนาท ตราด นครนายก นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ระยอง ราชบุรี ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระแก้ว สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง</p> <p>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บึงกาฬ บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อ่างนาจเจริญ อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี</p> <p>ภาคใต้ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล สุราษฎร์ธานี</p>	<p>ผลผลิต (output)</p> <p>๑. พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบเกษตรกรทฤษฎีใหม่เพิ่มขึ้นรวม ๑๙๒,๔๓๒ ไร่</p> <p>๒. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีพื้นที่กักเก็บน้ำ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๒,๑๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อราย</p> <p>๓. เกษตรกรได้รับการพัฒนาให้มีความมั่นคงในอาชีพทำเกษตรกรรมยั่งยืนและมีแปลงต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ ๖๔,๑๔๔ คน</p> <p>๔. เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ในพื้นที่จำนวน ๓๒,๐๗๒ ราย</p> <p>ผลลัพธ์ (outcome)</p> <p>๑. เกษตรกรมีอาชีพ มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น</p> <p>๒. ส่งเสริมการผลิตภาคการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>๓. สร้างความพึงพอใจให้กับอาชีพเกษตรกร</p>	<p>- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมชลประทาน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมการข้าว กรมหม่อนไหม สำนักงานปฎิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์)</p>

๒.๒ โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”

๒.๒.๑ ความเป็นมา

สถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันต้องเผชิญกับผลกระทบจากวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ซึ่งส่งผลกระทบต่อถึงวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการสาธารณสุขด้านการคมนาคมและอื่น ๆ ส่งผลให้เกิดวิกฤตทางสังคมขนาดหนักไปทั่วทั้งโลก จากรายงานของ McKinsey & Company จะส่งผลให้โลกมีผลผลิต (Productivity) ลดลงถึงร้อยละ ๓๐ นั่นหมายถึง โลกจะขาดอาหารและเศรษฐกิจจะมีการเติบโตลดลงร้อยละ ๑.๕ ของ World GDP อีกทั้งวิกฤตด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งเรื่องภัยแล้งและน้ำท่วมที่คาดว่าจะมีความรุนแรงขึ้นทั้งในเชิงความผันผวน ความถี่ และขอบเขตที่กว้างมากขึ้น ซึ่งจะสร้างความเสียหายต่อชีวิตและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นทำให้เศรษฐกิจฐานราก (Local economy) ของประเทศเกิดความเสียหาย เพิ่มปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำทางสังคม ตลอดจนระบบการผลิตทางการเกษตรที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ ขณะที่ระบบนิเวศต่าง ๆ มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง และมีแนวโน้มที่จะสูญเสียความสามารถในการรองรับความต้องการมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทางออกของประเทศไทยในการรอดพ้นวิกฤตและเกิดการพัฒนายั่งยืน ได้ถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ และนโยบายรัฐบาลที่จะสืบสาน รักษา ต่อยอด และพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร กระทรวงมหาดไทย มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลัก ในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยการพัฒนาคนให้พึ่งตนเอง มีความเป็นเจ้าของและบริหารจัดการโดยชุมชน พัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนให้มีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นสังคม “อยู่เย็น เป็นสุข”

ทั้งนี้ กรมการพัฒนาชุมชนมีภารกิจหลักในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักทฤษฎีใหม่มาใช้ในชีวิต และพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน โดยได้ดำเนินโครงการนำร่องร่วมกับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มูลนิธิสิทธิธรรมธรรมาชาติ และภาคีเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ ทั้ง ๗ ภาคี ได้แก่ ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคศาสนา ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคสื่อมวลชน ในการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” และได้ขยายผลความสำเร็จ เพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากของประเทศให้เข้มแข็งขึ้น ซึ่งจะเกิดการจ้างงานในพื้นที่ ๙,๑๘๘ คน เกิดพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบ ๓๓๗ ตำบล ครั้วเรือนต้นแบบ ๒๔,๘๔๒ ครั้วเรือน ผู้เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดปัญหาภัยแล้งได้ประมาณร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ดำเนินการได้ภายใน ๓ ปี เกิดพื้นที่ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง จำนวน ๒๕,๗๕๙ ไร่ ประมาณการว่าจะมีไม้ยืนต้นเพิ่มขึ้น จำนวน ๑๐,๓๐๓,๖๐๐ ต้น ลดการชะล้างหน้าดิน คิดเป็นปริมาณ ๒,๕๗๕.๙ ตันต่อปี เพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำฝนได้ไม่น้อยกว่า ๑๔๕ ล้านลูกบาศก์เมตร

๒.๒.๒ วัตถุประสงค์โครงการ

(๑) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์สู่การปฏิบัติในรูปแบบ “โคก หนอง นา โมเดล”

(๒) เพื่อพัฒนาพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบ “โคก หนอง นา โมเดล” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับตำบล และระดับครัวเรือน

(๓) เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชนผ่านการสร้างงานสร้างรายได้ ให้แก่เกษตรกร แรงงานและบัณฑิตจบใหม่ กลุ่มแรงงานที่อพยพกลับท้องถิ่นและชุมชน ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ในช่วงวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19)

๒.๒.๓ เป้าหมายการดำเนินงาน

- (๑) คริวเรือนที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้ มีอาชีพที่มั่นคง มีคุณภาพชีวิตดีและมีความสุข
- (๒) ชุมชนมีศูนย์เรียนรู้ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒.๔ พื้นที่ดำเนินโครงการ

- (๑) พื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Community Lab Model for quality of life : CLM) จำนวน ๓๓๗ ตำบล
- (๒) พื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model for quality of life : HLM) จำนวน ๒๔,๘๔๒ ครัวเรือน
โดยดำเนินการในพื้นที่ ๓,๒๔๖ ตำบล ๒๔,๘๔๒ ครัวเรือน ใน ๗๖ จังหวัด และกรุงเทพมหานคร

๒.๒.๕ งบประมาณ

๔,๗๘๗,๙๑๖,๔๐๐ บาท

๒.๒.๖ หลักการและแนวคิดในการดำเนินการ

- (๑) ฝึกอบรมเพิ่มทักษะระยะสั้นการพัฒนากสิกรรมสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบ “โคก หนอง นา โมเดล”
- (๒) สร้างพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Community Lab Model for quality of life : CLM) ระดับตำบล และพัฒนาพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model for quality of life : HLM) ระดับครัวเรือน
  - (๒.๑) สร้างพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Community Lab Model for quality of life : CLM) ระดับตำบล
  - (๒.๒) พัฒนาพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model for quality of life : HLM) ระดับครัวเรือน
- (๓) สร้างงานสร้างรายได้รายเดือน ให้แก่ เกษตรกร บัณฑิตจบใหม่ กลุ่มแรงงานที่อพยพกลับท้องถิ่นและชุมชน
- (๔) กระตุ้นการบริโภคภาคครัวเรือนและเอกชน ผ่านกิจกรรมการพัฒนาและสนับสนุนพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model : HLM) ระดับครัวเรือน
- (๕) บูรณาการร่วมพัฒนาพื้นที่
- (๖) พัฒนาการสร้างมาตรฐานผลผลิต การแปรรูปและการตลาดตามมาตรฐานอินทรีย์วิถีไทย
- (๗) สร้างระบบโปรแกรมและระบบฐานข้อมูล พัฒนาระบบ Digital รองรับ Local Econ

๒.๒.๗ แนวทางการดำเนินงาน

- (๑) การฝึกอบรมทักษะระยะสั้นการพัฒนากสิกรรมสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบ “โคก หนอง นา โมเดล” กลุ่มเป้าหมาย ๓๕,๐๐๙ คน ประกอบด้วย ๑) เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจังหวัด ๗๓ คน ๒) เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน อำเภอ ๕๖๙ คน ๓) ครัวเรือนพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต ๓๓๗ คน ๔) ครัวเรือนพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต ๒๔,๘๔๒ คน โดยจัดฝึก ๕ วัน ณ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน ๑๑ ศูนย์และศูนย์ฝึกอบรมของภาคีเครือข่าย
- (๒) สร้างพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมุ่งเน้นการปรับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ตามมาตรฐาน โคก หนอง นา โมเดล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการอนุรักษ์น้ำและดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมีรูปแบบการปรับพื้นที่ในโครงการโดยเบื้องต้นตามมาตรฐาน ดังนี้

- **โคก : พื้นที่สูง** โดยสร้างขึ้นจากดินที่ขุดทำหนองน้ำ บนโคกใช้สำหรับปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ตามแนวพระราชดำริ ปลูกพืชผักสวนครัว ทำปศุสัตว์และประมง

- **หนอง : หนองน้ำหรือแหล่งน้ำ** โดยมีรูปแบบการขุดต่าง ๆ คือ (๑) ขุดหนอง เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในยามหน้าแล้งหรือจำเป็น และเป็นที่รับน้ำยามน้ำท่วม (หลุมขนมครก) โดยลึกกว่า ๓ เมตร และขุดเป็นตะพักทุกระดับความลึก ๑ เมตร กระจายทั่วพื้นที่ (๒) ขุดคลองไส้ไก่ เป็นคลองระบายน้ำรอบพื้นที่ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยขุดให้คดเคี้ยวไปตามพื้นที่เพื่อให้น้ำกระจายเต็มพื้นที่เพิ่มความชุ่มชื้น และ (๓) ฝายทดน้ำ เพื่อใช้ทดน้ำในช่วงน้ำหลากโดยเก็บน้ำไว้ในพื้นที่ให้มากที่สุดสำหรับใช้ในช่วงฤดูแล้ง

- **นา : พื้นที่ปลูกพืช** โดยพื้นที่นาจะมีการฟื้นฟูดินเพื่อทำเกษตรอินทรีย์ ใช้ปลูกข้าวและพืชหลังนา รวมทั้งใช้นาเป็นพื้นที่รับน้ำสำหรับปลูกข้าวและขังน้ำคумวชพืชในแปลงนา นอกจากนี้ยังยกคันนาให้มีความสูง ๑ เมตร คันนาหลักกว้าง ๔ เมตร และคันนารองกว้าง ๒ เมตร เพื่อใช้เป็นที่รับน้ำยามน้ำท่วมและปลูกพืชอาหารตามคันนา และทำร่องน้ำขนาดกว้าง ๑ เมตร ลึก ๐.๕ เมตร โดยรอบคันนา

โดยออกแบบให้มีแบบแปลนมาตรฐานในการปรับพื้นที่ตามมาตรฐาน โคก หนอง นา สำหรับพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (CLM) จำนวน ๒ โมเดล ได้แก่ พื้นที่ ๑๐ ไร่ และ ๑๕ ไร่ และพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับครัวเรือน (HLM) จำนวน ๒ โมเดล ได้แก่ พื้นที่ ๑ ไร่ และพื้นที่ ๓ ไร่ ซึ่งจะมีแบบมาตรฐานที่ตามสัดส่วนพื้นที่ ได้แก่ สัดส่วนพื้นที่ ๑ : ๑ สัดส่วนพื้นที่ ๑ : ๒ สัดส่วนพื้นที่ ๑ : ๓ และสัดส่วนพื้นที่ ๑ : ๓ เพื่อประยุกต์ไปตามบริบทพื้นที่ที่จะปรับปรุงพัฒนา

พื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต	แบบมาตรฐานโคก หนอง นา โมเดล	การแบ่งสัดส่วนองค์ประกอบพื้นที่ในแปลง
(๑) พื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (CLM)	แบบสำหรับพื้นที่ขนาด ๑๐ ไร่ (สัดส่วน ๑ : ๑ / ๑ : ๒ / ๑ : ๓ / ๒ : ๓)	<ul style="list-style-type: none"> ● โคก ๓ ไร่ (ปริมาณดินถม ๑๙,๒๐๐ ลูกบาศก์เมตร) ● หนอง ๒ ไร่ (เก็บน้ำได้ ๑๙,๒๐๐ ลูกบาศก์เมตร) ● นา ๓ ไร่ (ดินถมหัวคันนา ๙๖๐ ลูกบาศก์เมตร)
	แบบสำหรับพื้นที่ขนาด ๑๕ ไร่ (สัดส่วน ๑ : ๑ / ๑ : ๒ / ๑ : ๓ / ๒ : ๓)	<ul style="list-style-type: none"> ● โคก ๕ ไร่ (ปริมาณดินถม ๒๘,๘๐๐ ลูกบาศก์เมตร) ● หนอง ๓ ไร่ (เก็บน้ำได้ ๒๘,๘๐๐ ลูกบาศก์เมตร) ● นา ๕ ไร่ (ดินถมหัวคันนา ๑,๖๐๐ ลูกบาศก์เมตร)
(๒) พื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับครัวเรือน (HLM)	แบบสำหรับพื้นที่ขนาด ๑ ไร่ (สัดส่วน ๑ : ๑ / ๑ : ๒ / ๑ : ๓ / ๒ : ๓)	<ul style="list-style-type: none"> ● โคก ๘๐๐ ตารางเมตร (ปริมาณดินถม ๑,๒๐๐ ลูกบาศก์เมตร) ● หนอง ๓๐๐ ตารางเมตร (เก็บน้ำได้ ๓๐๐ ลูกบาศก์เมตร) ● นา ๕๐๐ ตารางเมตร (ดินถมหัวคันนา ๑๐๐ ลูกบาศก์เมตร)

พื้นที่เรียนรู้ชุมชน ต้นแบบการพัฒนา คุณภาพชีวิต	แบบมาตรฐาน โคก หนอง นา โมเดล	การแบ่งสัดส่วน องค์ประกอบพื้นที่ในแปลง
	แบบสำหรับพื้นที่ขนาด ๓ ไร่ (สัดส่วน ๑ : ๑ / ๑ : ๒ / ๑ : ๓ / ๒ : ๓)	<ul style="list-style-type: none"> ● โคก ๑.๕ ไร่ (ปริมาณดินถม ๔,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร) ● หนอง ๐.๕ ไร่ (เก็บน้ำได้ ๔,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร) ● นา ๑ ไร่ (ดินถมหัวคันนา ๓๒๐ ลูกบาศก์เมตร)

(๒.๑) กิจกรรม สร้างพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (CLM) ระดับตำบล โดยมีเป้าหมายให้เกิดพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบฯ ระดับตำบล จำนวน ๓๓๗ ครัวเรือน แบ่งเป็น ๑๐ ไร่ จำนวน ๒๓ ครัวเรือน/แปลง และพื้นที่ ๑๕ ไร่ จำนวน ๓๑๔ ครัวเรือน/แปลง ดังนี้

๑) ออกแบบแปลนพื้นที่เรียนรู้ แบบแปลนได้จากการออกแบบร่วมกันระหว่าง ครัวเรือนเจ้าของพื้นที่ที่ผ่านการอบรมและช่างผู้ออกแบบพื้นที่ โดยที่มีการวางแผน ออกแบบ และปรับปรุง ภายภาคพื้นทีตามแบบมาตรฐาน โคก หนอง นา โมเดล

๒) จังหวัดจัดจ้างสร้างพื้นที่เรียนรู้ตามแปลนในข้อ ๑)

๒.๑) พื้นที่ ๑๐ ไร่ (ขุดหนอง ๒ ไร่ เก็บน้ำได้ ๑๙,๒๐๐ ลูกบาศก์เมตร)

๒.๒) พื้นที่ ๑๕ ไร่ (ขุดหนอง ๓ ไร่ เก็บน้ำได้ ๒๘,๘๐๐ ลูกบาศก์เมตร)

๓) ปรับปรุง พัฒนาสภาพแวดล้อมพื้นที่ตามมาตรฐาน “โคก หนอง นา โมเดล”

๔) พัฒนาพื้นที่ฯ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับพื้นที่

๕) จังหวัดจัดซื้อวัสดุเพื่อพัฒนาพื้นที่ (วัสดุพืช พันธุ์สัตว์)

๖) จัดทำสื่อการเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชน

๗) ขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่องร่วมกับภาคีเครือข่าย

๘) สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

(๒.๒) กิจกรรม สร้างพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (HLM) ระดับ ครัวเรือน โดยมีเป้าหมายพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบ ๒๔,๘๔๒ ครัวเรือน แบ่งเป็น ๑ ไร่ จำนวน ๙,๙๒๕ ครัวเรือน/แปลง และพื้นที่ ๓ ไร่ จำนวน ๑๔,๙๑๗ ครัวเรือน/แปลง ดังนี้

๑) ออกแบบแปลนการจัดสร้างพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบ แบบแปลนได้จากการ ออกแบบร่วมกันระหว่างครัวเรือนเจ้าของพื้นที่ที่ผ่านการอบรมและช่างผู้ออกแบบพื้นที่ โดยที่มีการวางแผน ออกแบบ และปรับปรุงภายภาคพื้นทีตามแบบมาตรฐานโคก หนอง นา โมเดล

๒) จัดซื้อจัดจ้างสร้างพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบพัฒนาคุณภาพชีวิต

๒.๑) พื้นที่ ๑ ไร่ (ขุดหนอง ๓๐๐ ตารางเมตร เก็บน้ำได้ ๓๐๐ ลูกบาศก์เมตร)

๒.๒) พื้นที่ ๓ ไร่ (ขุดหนอง ๐.๕ ไร่ เก็บน้ำได้ ๔,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร)

๓) ดำเนินการปรับปรุง พัฒนาสภาพแวดล้อมพื้นที่ตามแบบมาตรฐาน

๔) พัฒนาพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบฯ ให้เอื้อต่อการใช้งาน

๕) ขับเคลื่อนกิจกรรมให้เกิดความต่อเนื่องร่วมกับภาคีเครือข่ายการพัฒนา

๖) สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

(๓) สร้างงานสร้างรายได้รายเดือนให้แก่ เกษตรกร บัณฑิตจบใหม่ กลุ่มแรงงานที่อพยพกลับท้องถิ่นและชุมชน โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นเกษตรกร บัณฑิตจบใหม่ ผู้ว่างงาน กลุ่มแรงงานที่อพยพกลับท้องถิ่นและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ในช่วงวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน ๙,๑๘๘ คน ดำเนินการในพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน ๓๓๗ แปลง พื้นที่ครัวเรือนต้นแบบพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน ๒๔,๘๔๒ แปลง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(๓.๑) ประกาศรับสมัครผู้สนใจเข้าร่วมโครงการฯ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- ๑) สัญชาติไทย
- ๒) อายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี
- ๓) สามารถปฏิบัติงานตามระยะที่กำหนด
- ๔) เกษตรกร บัณฑิตจบใหม่ ได้รับผลกระทบ COVID-19

(๓.๒) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดทำสัญญาจ้าง

(๓.๓) สพจ. แต่งตั้งคณะกรรมการ

(๓.๔) จ้างงานกลุ่มเป้าหมาย ๑๒ เดือน

(๓.๕) คณะกรรมการตรวจรับจ้างซึ่งผู้รับจ้างจะส่งมอบงานทุกเดือน

(๓.๖) สพจ.จ่ายเงินเดือนละ ๙,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๒ เดือน

(๓.๗) สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

เงื่อนไข

- ๑) ผู้รับจ้างต้องผ่านการฝึกอบรมตามโครงการตามกิจกรรมที่ ๑
- ๒) ปฏิบัติงานในวันและเวลาราชการ วันละไม่น้อยกว่า ๘ ชั่วโมง
- ๓) กรณีผู้รับจ้างไม่มาปฏิบัติงานอาจหาคนอื่นมาแทนได้ แต่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า
- ๔) หากผู้รับจ้างไม่มาปฏิบัติงานติดต่อกัน ๕ วัน สมควรถูกเลิกจ้าง
- ๕) ถ้าผู้รับจ้างต้องการบอกเลิกสัญญาต้องแจ้งล่วงหน้าอย่างน้อย ๑ เดือน

(๔) กระตุ้นการบริโภคภาคครัวเรือนและเอกชนผ่านกิจกรรมการพัฒนาแบบสนับสนุนพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model for quality of Life : HLM) โดยมีกลุ่มเป้าหมาย

(๑) ครัวเรือนพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน ๒๔,๘๔๒ ครัวเรือน (๒) ประชาชนในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงพื้นที่ต้นแบบฯ (๓) เกษตรกร บัณฑิตจบใหม่ ผู้ว่างงาน กลุ่มแรงงาน ที่อพยพกลับท้องถิ่น โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

(๔.๑) สพช. ร่วมกับครัวเรือนฯ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในรูปแบบการแลกเปลี่ยนแรงงาน การเอามื้อสามัคคีร่วมกันในแปลงของครัวเรือน พื้นที่ละ ๓ ครั้ง ๆ ละไม่น้อยกว่า ๒๐ คน

(๔.๒) สพช. จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ที่ไม่ใช่ครุภัณฑ์ สำหรับฝึกปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในแปลงของครัวเรือน

(๔.๓) สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

(๕) บูรณาการร่วมพัฒนาพื้นที่ระดับตำบล โดยมีเป้าหมายที่ครัวเรือนพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวม ๓๓๗ คน ดำเนินงานในพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน ๓๓๗ แปลง มีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

(๕.๑) สพอ. แต่งตั้งคณะประสาน ๗ ภาควิชาตำบล เพื่อเป็นคณะทำงานสนับสนุนและประเมินความพร้อมของการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ

(๕.๒) สพอ. สนับสนุนให้ครัวเรือนให้ครัวเรือนพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบฯ สร้างฐานเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง ๙ ฐานการเรียนรู้

(๕.๓) สพอ. สนับสนุนครุภัณฑ์เพื่อยกระดับการแปรรูปผลผลิตด้วยนวัตกรรม

(๕.๔) กรมการพัฒนาชุมชน โดยกองคลัง สรุปรายงานผล

กิจกรรม

๑) กิจกรรมที่ ๑ ฝึกอบรมการความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ระดับตำบล ดังนี้

๑.๑) อำเภอจัดทำรายละเอียดรายการวัสดุ จำนวน ๙ ฐาน

๑.๒) อำเภอจัดกิจกรรมเอามื้อสามัคคี ให้กับกลุ่มเป้าหมาย

๑.๓) ถอดบทเรียนองค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดกิจกรรม

๒) กิจกรรมที่ ๒ สนับสนุนอุปกรณ์สาธิต

๒.๑) จัดทำรายละเอียดวัสดุอุปกรณ์สาธิต ๙ ฐาน

๒.๒) จัดหาวัสดุ อุปกรณ์

(๖) พัฒนาการสร้างมาตรฐานผลผลิต การแปรรูปและการตลาดตามมาตรฐานอินทรีย์วิถีไทย

โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นครัวเรือนพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน ๓๓๗ ครัวเรือน ครัวเรือน ละ ๒ คน รวม ๖๗๔ คน ดำเนินงานที่ศูนย์เรียนรู้อินทรีย์วิถีไทย จำนวน ๔ ศูนย์ ประกอบด้วย ๑) ศูนย์เรียนรู้อินทรีย์วิถีไทย จังหวัดเพชรบุรี ๒) ศูนย์เรียนรู้ Earth Safe อินทรีย์วิถีไทยไร่สุขพวง จังหวัดราชบุรี ๓) ศูนย์เรียนรู้วิถีกรรมธรรมชาติ จังหวัดพิจิตร ๔) ศูนย์พัฒนาคุณธรรมวัดป่านาคำบ้านโคกกลาง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

(๖.๑) จัดฝึกอบรม หลักสูตรการสร้างมาตรฐานผลผลิตการแปรรูปและการตลาด มาตรฐานอินทรีย์วิถีไทย จำนวน ๓ วัน

กิจกรรม

๑) สร้างความรู้ ความเข้าใจ ศาสตร์พระราชา

๒) สร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านพลังงาน งานช่าง Solar cell การเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ วิธีการบริหารจัดการน้ำและจัดการแปลง

๓) สร้างความรู้ ความเข้าใจ และฝึกทักษะการสร้างและพัฒนาแบรนด์สินค้า

(๖.๒) สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน สรุปรายงานผล

(๗) สร้างระบบโปรแกรมและฐานข้อมูลพัฒนาระบบ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

๑) ครัวเรือนพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (CLM) ๒) ครัวเรือนพื้นที่ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (HLM) ๓) เจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน ๑๑ แห่ง แห่งละ ๑ คน และ ๔) บุคลากรที่ได้รับการจ้างเหมาประจำโครงการฯ จำนวน ๓๓ คน ดำเนินงานในพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (CLM) พื้นที่ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (HLM) และศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน ๑๑ แห่ง โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมดังนี้

การจ้างดำเนินการสร้างระบบโปรแกรมและจัดทำระบบฐานข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

(๗.๑) จัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือ

(๗.๒) สืบค้นเก็บข้อมูลและจัดทำแผนที่ภาพถ่ายดาวเทียม

(๗.๓) พัฒนา platform เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ

(๗.๔) ฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร

(๗.๕) ศูนย์ศึกษาพัฒนาตามศาสตร์พระราชา

(๗.๖) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ รายงานผลการดำเนินงาน

๒.๒.๙ ผลผลิต/ผลลัพธ์

ผลผลิต	ผลลัพธ์
<p>(๑) กลุ่มเป้าหมายสามารถเป็นแกนนำขับเคลื่อนการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่การปฏิบัติในรูปแบบ โคก หนอง นา โมเดล ในพื้นที่เป้าหมายได้ จำนวน ๓๔,๓๖๗ คน</p> <p>(๒) เกิดพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model for quality of life : HLM) ในระดับตำบล จำนวน ๓๓๗ ตำบล ขนาดพื้นที่ไม่น้อยกว่า ๔,๙๔๐ ไร่</p> <p>(๓) เกิดพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model for quality of life : HLM) ขนาดพื้นที่ไม่เกิน ๓ ไร่ จำนวน ๒๔,๘๔๒ ครัวเรือน ขนาดพื้นที่ไม่น้อยกว่า ๕๔,๖๓๖ ไร่</p> <p>(๔) เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ แก่ เกษตรกร บัณฑิตจบใหม่ กลุ่มแรงงานอพยพกลับท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ในพื้นที่ ๓,๒๔๖ ตำบล รวมจำนวน ๙,๑๘๘ คน</p>	<p>(๑) เพิ่มรายได้ครัวเรือนที่ผ่านการพัฒนาพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบในปีแรก เป็นการสร้างความมั่นคงทางอาหารไว้กับครัวเรือน/ชุมชน โดยเฉพาะเรื่องการปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อลดรายจ่ายเท่ากับเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนและพืชเศรษฐกิจ ระยะต่อมาเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าปลูกใหม่ตามแนวพระราชดำริ ๓ อย่าง เพื่อประโยชน์ ๔ อย่าง ซึ่งผลผลิตจะสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน</p> <p>(๒) เพิ่มการจ้างงานด้วยการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรแรงงานบัณฑิตจบใหม่ กลุ่มแรงงานอพยพกลับท้องถิ่นและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ในช่วงวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้วยการเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Community Lab Model for quality of life : CLM) ระดับตำบล จำนวน ๓๓๗ ตำบล ๆ ละ ๑๐ คน รวม ๓,๓๗๐ คน และจ้างงานในพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model for quality of life : HLM) ระดับครัวเรือน จำนวน ๒,๙๐๙ ตำบล ๆ ละ ๒ คน รวม ๕,๘๑๘ คน รวมผู้ได้รับการจ้างงานทั้งสิ้น ๙,๑๘๘ คน จ้างงาน คนละ ๙,๐๐๐ บาท/เดือน เป็นระยะเวลา ๑๒ เดือน</p> <p>(๓) เพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำฝนในพื้นที่ดำเนินงานโครงการฯ ได้ไม่น้อยกว่า ๑๔๕ ล้านลูกบาศก์เมตร</p> <p>(๔) สร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับชุมชน โดยเฉพาะเรื่องข้าว สามารถผลิตข้าววนาปี คิดเป็นผลผลิตเป็นข้าวจำนวน ๑๐,๘๑๘,๗๘๐ กิโลกรัม สามารถเป็นแหล่งอาหารหลักเลี้ยงดูคนในชุมชนได้ปีละไม่น้อยกว่า ๑๐๘,๑๘๗ คน</p> <p>(๕) เพิ่มพื้นที่ป่าปลูกใหม่ตามแนวพระราชดำริ ป่า ๓ อย่าง เพื่อประโยชน์ ๔ อย่าง ได้ไม่น้อยกว่า ๒๕,๗๕๙ ไร่ คิดเป็นจำนวนต้นไม้ปลูกใหม่ได้ไม่น้อยกว่า ๑๐,๓๐๓,๖๐๐ ต้น</p> <p>(๖) พื้นฟูทรัพยากรดิน ได้ไม่น้อยกว่า ๒๕,๗๕๙ ไร่ต่อปี ลดการชะล้างหน้าดินที่ก่อให้เกิดตะกอนดิน คิดเป็นปริมาณ ๒,๕๗๕.๙ ตันต่อปี</p>

๒.๒.๑๐ หน่วยงานรับผิดชอบ

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

สรุปสาระสำคัญของโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์ “โคก หนอง นา โมเดล”

วัตถุประสงค์	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (ล้านบาท)	พื้นที่ดำเนินการ	ผลผลิต/ผลลัพธ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>๑. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การน้อมนำหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ประยุกต์สู่การปฏิบัติใน รูปแบบ โคก หนอง นา โมเดล</p> <p>๒. เพื่อพัฒนาพื้นที่เรียนรู้ ชุมชนต้นแบบ “โคก หนอง นา โมเดล” ตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงระดับตำบล และ ระดับครัวเรือน</p> <p>๓. เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ ท้องถิ่นและชุมชนผ่านการ สร้างงานสร้างรายได้ ให้แก่เกษตรกร แรงงาน และบัณฑิตจบใหม่ กลุ่ม แรงงาน ที่อพยพกลับ ท้องถิ่นและชุมชน ที่ได้รับ ผลกระทบจาก สถานการณ์ในช่วงวิกฤต การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19)</p>	<p>๑. ผูกอบรมเพิ่มทักษะระยะสั้น การ พัฒนากสิกรรมสู่ระบบเศรษฐกิจ พอเพียง รูปแบบโคก หนอง นา โมเดล</p> <p>๒. สร้างพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการ พัฒนาคุณภาพชีวิต (Community Lab Model for quality of life : CLM) ระดับตำบล และพัฒนาพื้นที่ครัวเรือน ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model for quality of life : HLM) ระดับครัวเรือน</p> <p>๒.๑ สร้างพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบ การพัฒนาคุณภาพชีวิต (Community Lab Model for quality of life : CLM) ระดับตำบล</p> <p>๒.๒ พัฒนาพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบ การพัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model for quality of life : HLM) ระดับครัวเรือน</p> <p>๓. สร้างงานสร้างรายได้รายเดือน ให้แก่ เกษตรกร บัณฑิตจบใหม่ กลุ่มแรงงานที่ อพยพกลับท้องถิ่นและชุมชน</p> <p>๔. กระตุ้นการบริโภคภาคครัวเรือนและ เอกชน ผ่านกิจกรรมการพัฒนาและ สนับสนุนพื้นที่ครัวเ</p>				

วัตถุประสงค์	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (ล้านบาท)	พื้นที่ดำเนินการ	ผลผลิต/ผลลัพธ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>พัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model : HLM) ระดับครัวเรือน</p> <p>๕. บูรณาการร่วมพัฒนาพื้นที่</p> <p>๖. พัฒนาการสร้างมาตรฐานผลผลิต การแปรรูปและการตลาดตามมาตรฐาน อินทรีย์วิถีไทย</p> <p>๗. สร้างระบบโปรแกรมและระบบฐานข้อมูล พัฒนาระบบ Digital รองรับ Local Economy</p>			<p>๒. เพิ่มการจ้างงานด้วยการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร แรงงานบัณฑิตจบใหม่ กลุ่มแรงงานอพยพกลับท้องถิ่นและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ในช่วงวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้วยการเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต(Community Lab Model for quality of life : CLM) ระดับตำบล จำนวน ๓๓๗ ตำบล ๆ ละ ๑๐ คน รวม ๓,๓๗๐ คน และจ้างงานในพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต(Household Lab Model for quality of life : HLM) ระดับครัวเรือน จำนวน ๒,๙๐๙ ตำบล ๆ ละ ๒ คน รวม ๕,๘๑๘ คน รวมผู้ได้รับการจ้างงานทั้งสิ้น ๙,๑๘๘ คน จ้างงาน คนละ ๙,๐๐๐ บาท/เดือน เป็นระยะเวลา ๑๒ เดือน</p> <p>๓. เพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำฝนในพื้นที่ดำเนินงานโครงการฯ ได้ไม่น้อยกว่า ๑๕๕ ล้านลูกบาศก์เมตร</p> <p>๔. สร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับชุมชน โดยเฉพาะเรื่องข้าว สามารถผลิตข้าวนาปี คิดเป็นผลผลิตเป็นข้าว จำนวน ๑๐,๘๑๘,๗๘๐ กิโลกรัม สามารถเป็นแหล่งอาหารหลักเลี้ยงดูคนในชุมชนได้ปีละไม่น้อยกว่า ๑๐๘,๑๘๗ คน</p> <p>๕. เพิ่มพื้นที่ป่าปลูกใหม่ตามแนวพระราชดำริ ปี ๑ ๓ อย่าง เพื่อประโยชน์ ๔ อย่าง ได้ไม่น้อยกว่า ๒๕,๗๕๙ ไร่ คิดเป็นจำนวนต้นไม้ปลูกใหม่ได้ไม่น้อยกว่า ๑๐,๓๐๓,๖๐๐ ต้น</p> <p>๖. พื้นฟูทรัพยากรดิน ได้ไม่น้อยกว่า ๒๕,๗๕๙ ไร่ต่อปี ลดการชะล้างหน้าดินที่ก่อให้เกิดตะกอนดิน คิดเป็นปริมาณ ๒,๕๗๕.๙ ตันต่อปี</p>	

(เอกสารหมายเลข ๒)

๒.๓ โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๒.๓.๑ ความเป็นมา

ทรัพยากรน้ำเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในด้านการอุปโภค บริโภค และยังเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการผลิตทางการเกษตรที่เป็นแหล่งรายได้หลักอันส่งผลกระทบต่อความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ทั้งนี้ น้ำฝนที่ตกลงสู่พื้นดินส่วนหนึ่งจะไหลซึมลงเป็นแหล่งน้ำใต้ดิน อีกส่วนหนึ่งจะกลายเป็นน้ำผิวดินที่ไหลลงสู่แอ่งน้ำ หนอง บึง แม่น้ำลำธารตามธรรมชาติ รวมถึงแหล่งกักเก็บน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งหากมีปริมาณน้ำเพียงพอและพื้นที่เกษตรกรรมอยู่ในเขตรับผลประโยชน์ เกษตรกรจะสามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี ประเทศไทยมีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมดประมาณ ๑๔๙.๒๖ ล้านไร่ จำแนกเป็นพื้นที่ที่มีระบบชลประทาน หรือพื้นที่ในเขตชลประทานประมาณ ๓๐.๙๗ ล้านไร่ (ข้อมูล : แผนการบริหารจัดการน้ำและการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ในเขตชลประทาน ปี ๒๕๖๑/๒๕๖๒ กรมชลประทาน) พื้นที่ที่เหลืออีกประมาณ ๑๑๘.๒๙ ล้านไร่ เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานที่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการทำเกษตรกรรมได้ตลอดทั้งปี และยังมีความต้องการน้ำต้นทุนโดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง หรือในเดือนที่ฝนทิ้งช่วง ดังนั้นหากมีแหล่งน้ำสำหรับหล่อเลี้ยงพืชผลให้ผ่านพ้นช่วงวิกฤตนี้ไปได้ จะเป็นการหลีกเลี่ยงการสูญเสียทางเศรษฐกิจให้กับเกษตรกร

น้ำจัดเป็นปัจจัยสำคัญในระบบการผลิตทางการเกษตรและเป็นสิ่งจำเป็นในการอุปโภคและบริโภค ส่งผลกระทบต่อความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้มอบหมายกรมพัฒนาที่ดินจัดทำโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน โดยการขุดสระในไร่นา ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ โดยที่โครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร บรรเทาสภาพปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร ตลอดจนสนับสนุนการทำเกษตรผสมผสานตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒.๓.๒ วัตถุประสงค์โครงการ

(๑) เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทาน โดยการขุดสระน้ำในไร่นา

(๒) เพื่อบรรเทาผลกระทบจากฝนทิ้งช่วง หรือภัยแล้ง เพื่อให้เกษตรกรทำการผลิตทางการเกษตรโดยใช้น้ำจากสระน้ำในไร่นา

๒.๓.๓ เป้าหมาย

ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๔๐,๐๐๐ บ่อ

๒.๓.๔ วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน

(๑) การคัดเลือกเกษตรกร และการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

(๑.๑) สำรวจและรวบรวมรายชื่อเกษตรกรที่มีความต้องการสระน้ำ

กรมพัฒนาที่ดินจัดการประชุมชี้แจงโครงการที่สถานีพัฒนาที่ดินทั่วประเทศ ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล หมอดินอาสา และผู้นำท้องถิ่น เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจให้ความรู้กับเกษตรกร และสำรวจความต้องการเกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการซึ่งเกษตรกรจะต้องกรอรายละเอียดลงใบสมัคร จากนั้นเจ้าหน้าที่เรียงลำดับความต้องการเป็นข้อมูลเก็บไว้ตามแบบฟอร์มความต้องการแหล่งน้ำในไร่นา

เงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการ

๑) พื้นที่ขุดสระน้ำ จะต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรที่เกษตรกรเป็นเจ้าของ มีเอกสารสิทธิ์และมีหนังสือยินยอมให้เข้าดำเนินการขุดสระน้ำ

๒) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จะต้องพร้อมมีส่วนร่วมสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการขุดสระ ได้แก่ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าขนย้ายเครื่องจักร จำนวน ๒,๕๐๐ บาท ให้กับผู้รับจ้าง

(๑.๒) คัดเลือกเกษตรกร

กรมพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรจากแผนความต้องการแหล่งน้ำในไร่นา ที่เกษตรกรได้ยื่นความจำนงไว้ โดยพิจารณาจัดลำดับความสำคัญจากจังหวัดที่มีความต้องการมากที่สุดก่อน จากนั้นสถานีพัฒนาที่ดิน และหมอดินอาสาประจำตำบล/หมู่บ้าน เข้าสำรวจศักยภาพของพื้นที่จริง และความพร้อมของเกษตรกร โดยต้องเป็นตามเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการ

(๑.๓) คัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

ต้องเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่สามารถจัดส่งน้ำให้ใช้ทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ โดยดินมีประสิทธิภาพในการกักเก็บน้ำ หลีกเลียงพื้นที่ดินทรายจัด ดินเค็ม พื้นที่ที่มีก้อนหินขนาดใหญ่ ซึ่งหากก่อสร้างจะทำให้ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้นานหรือคุณภาพน้ำไม่เหมาะสมในการทำเกษตรกรรม พื้นที่ดำเนินการไม่น้อยกว่า ๓๐ x ๔๐ ตารางเมตร เพื่อให้เพียงพอต่อการก่อสร้างตามแบบ และสะดวกต่อการทำงานของเครื่องจักร

(๒) การจัดประชุมชี้แจงเกษตรกรผู้ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ

สถานีพัฒนาที่ดิน และหมอดินอาสาประจำตำบล จัดประชุมชี้แจงให้กับเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการแล้ว เพื่อชี้แจงขั้นตอนการดำเนินงานและซักซ้อมความเข้าใจ และจัดลำดับบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่มีความพร้อมดำเนินการขุดสระหลังผ่านการชี้แจง

(๓) การจัดซื้อจัดจ้าง และของบประมาณ

สถานีพัฒนาที่ดินดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๙ เมื่อมีผู้รับจ้างแล้ว จึงจัดทำหนังสือรายงาน และขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมพัฒนาที่ดิน

(๔) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา

ดำเนินการทำสัญญา และกำกับติดตามดูแลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงที่ทำไว้ระหว่าง สถานีพัฒนาที่ดินกับผู้รับจ้าง โดยเกษตรกรเจ้าของที่ดินเป็นผู้ระบุตำแหน่งขุดสระน้ำ กรมพัฒนาที่ดินเป็นผู้ให้คำปรึกษา ตรวจสอบความเหมาะสม การเลือกรูปแบบสระน้ำขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. สามารถปรับได้ตามเหมาะสมของพื้นที่ตามรูปแบบที่กรมพัฒนาที่ดินกำหนด การกำกับการปฏิบัติงานให้ใช้กรอบแนวทางตาม ที่ผู้รับจ้างได้ทำแผนการปฏิบัติการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในแต่ละพื้นที่ไว้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยมีการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนเป็นรายสัปดาห์ และรายเดือน

(๕) การติดตาม ให้คำแนะนำการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำในไร่นา

เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินดำเนินการสอบถามความต้องการของเกษตรกร ในการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำและบูรณาการการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกรร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร และหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๕ รูปแบบการก่อสร้างแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำที่ก่อสร้างในไร่นานอกเขตชลประทานจะกำหนดให้มีขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีแบบให้เลือก ๒ รูปแบบเป็นแบบรูปตัว I และแบบรูปตัว L โดยการขุดดินออกให้เป็นที่สำหรับขังน้ำให้มี

ขนาดความจุตามปริมาณน้ำที่ต้องการจะเก็บซึ่งน้ำไว้ใช้แล้วนำดินที่ขุดมาถมเป็นคันล้อมรอบขอบสระ ซึ่งเป็นงานดินขุด โดยขุดให้ได้ขนาดความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้าง ตามที่กำหนดในแบบเพื่อให้สามารถเก็บกักน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีข้อกำหนดความลาดด้านข้างตามคุณสมบัติของดิน ดังนี้

(๑) ความลาดด้านข้าง โดยขุดดินให้มีความมั่นคงไม่เกิดการลื่นไหลของลาดตลิ่ง การกำหนดความลาดด้านข้างของดินขึ้นอยู่กับชนิดของดินที่จะขุด ซึ่งมีข้อเสนอแนะในกรณีดินเหนียวทั่วไปอาจปนทรายหรือกรวดให้มีความลาดชันด้านข้าง ๑ : ๒ และดินตะกอนทั่วไปอาจปนทราย ให้มีลาดด้านข้าง ๑ : ๓

(๒) ความลึก การขุดดินไม่ควรเกิน ๓ เมตร ในแต่ละชั้น ถ้าลึกเกินต้องทำขานพักเพื่อความมั่นคงและสะดวกในการก่อสร้าง

๒.๓.๖ สถานที่ดำเนินการ

พื้นที่เกษตรกรรมนอกเขตชลประทานทั่วประเทศ ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๖๖ จังหวัด ดังนี้

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑ - ๖ ชัยนาท นครนายก ลพบุรี สระบุรี สุพรรณบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด ปราจีนบุรี ระยอง สระแก้ว ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ นครพนม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม สกลนคร หนองคายหนองบัวลำภู อุดรธานี บึงกาฬ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๗ - ๑๒ เชียงราย น่าน พะเยา แพร่ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ เลย อุดรดิตถ์ กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ สุโขทัย อุทัยธานี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี กระบี่ ชุมพร พังงา ระนอง นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ตรัง นราธิวาส ปัตตานี พัทลุง ยะลา สงขลา สตูล

๒.๓.๗ ระยะเวลา

๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔

๒.๓.๘ แผนงานและงบประมาณ

หน่วยนับ (ล้านบาท)

กิจกรรม	งบประมาณปี ๒๕๖๔			หมายเหตุ
	หน่วยนับ	เป้าหมาย	งบประมาณ	
การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน - ค่าขุดสระ ขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. - ค่าควบคุมการขุดสระ	บ่อ	๔๐,๐๐๐	๗๑๒.๐๐๐๐ ๒.๖๐๐๐	
รวมทั้งสิ้น			๗๑๔.๖๐๐๐	

๒.๓.๙ ผลผลิต (output)

- (๑) สระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานได้รับการก่อสร้าง จำนวน ๔๐,๐๐๐ บ่อ
- (๒) เกษตรกรได้รับประโยชน์ จำนวน ๔๐,๐๐๐ ครัวเรือน ครอบคลุมเป็นพื้นที่เกษตรกรรม จำนวน ๘๐,๐๐๐ ไร่

๒.๓.๑๐ ผลลัพธ์ (outcome)

- (๑) เกษตรกรมีแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานไว้ใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง หรือในเดือนที่ฝนทิ้งช่วง
- (๒) เกษตรกรมีพื้นที่ที่สามารถทำการเพาะปลูกไม้ผลและผักสวนครัวได้จากดินบริเวณขอบบ่อ และมีพื้นที่สามารถเลี้ยงปลาได้จากสระน้ำ

๒.๓.๑๑ ผลกระทบ (Impact)

ด้านเศรษฐกิจ : เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่บริเวณขอบสระหรือคันดินในการปลูกไม้ผล พืชผักสวนครัว รวมถึงสามารถใช้สระน้ำในการเลี้ยงปลา ได้ผลผลิตสำหรับบริโภคเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

ด้านสังคม : เกษตรกรมีทัศนคติที่ดี มีความพึงพอใจ มีความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของสระน้ำ เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำเกษตรที่หลากหลายขึ้นจากการมีสระน้ำในพื้นที่ของตนเอง กับเพื่อนบ้านชุมชน และสังคมมากขึ้น

ด้านสิ่งแวดล้อม : น้ำในสระซึมลงไปใต้น้ำดินทำให้ดินบริเวณรอบสระมีความชุ่มชื้น โดยสามารถปลูกหญ้าแฝกรอบขอบสระน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ช่วยเสริมให้เกิดระบบนิเวศบริเวณรอบสระทำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

๒.๓.๑๒ ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑) เชิงปริมาณ : แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานได้รับการก่อสร้างจำนวน ๔๐,๐๐๐ บ่อ

๒) เชิงคุณภาพ : พื้นที่ทางการเกษตรได้รับประโยชน์จากการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ไม่น้อยกว่า ๘๐,๐๐๐ ไร่

๒.๓.๑๓ ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์จากน้ำ ต้นทุนในสระน้ำ ในไร่นา ร่วมกับแหล่งน้ำอื่น ๆ เพื่อทำเกษตรกรรม ในสภาวะปกติ และใช้เป็นแหล่งน้ำต้นทุนในการบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำในสภาวะภัยแล้ง หรือฤดูที่ฝนทิ้งช่วงได้ นอกจากนี้เกษตรกรมีทางเลือกในการทำกิจกรรมทางการเกษตรที่หลากหลายขึ้นและมีแหล่งอาหารสำหรับบริโภคช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ได้แก่ การปลูกพืชผักสวนครัว การทำนาข้าว การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

๒.๓.๑๔ ผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นถึงปี ๒๕๖๒ (กรณีเป็นโครงการต่อเนื่อง)

ปีงบประมาณ	ผลการดำเนินงาน
เริ่มปี ๒๕๔๘ ถึงปี ๒๕๖๐	๔๒๑,๗๗๔ บ่อ งบประมาณ ๖,๗๘๖,๑๙๑,๒๐๐ บาท
ปี ๒๕๖๑	๔๕,๐๐๐ บ่อ งบประมาณ ๘๐๔,๖๐๐,๐๐๐ บาท
ปี ๒๕๖๒	๓๘,๓๑๔ บ่อ งบประมาณ ๖๘๕,๑๘๙,๒๐๐ บาท
รวม	๕๐๕,๐๘๘ บ่อ งบประมาณ ๘,๒๗๕,๙๘๐,๔๐๐ บาท

๒.๓.๑๕ การติดตามและประเมินผลตามตัวชี้วัดโครงการ

๑) ติดตามผลการดำเนินงานในระดับผลผลิต (output) จากรายงานผลการดำเนินงานตามแบบฟอร์ม สงป. ๓๐๑ (ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ) และแบบฟอร์มการประเมินผล (ตัวชี้วัดคุณภาพ)

๒) ติดตามผลการดำเนินงานในระดับผลลัพธ์ (outcome) จากระบบบริหารงานตรวจราชการตามคำรับรองปฏิบัติราชการระดับหน่วยงาน (IPA) และเชิงผลสัมฤทธิ์ ตามแบบประเมินผลตามตัวชี้วัดของโครงการ

๒.๓.๑๖ แผนบริหารความเสี่ยงโครงการ

ลำดับที่	ขั้นตอน/วิธีดำเนินการ	ความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	วิธีการจัดการความเสี่ยง
๑.	การคัดเลือกเกษตรกรและการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย	(๑) เกษตรกรไม่เข้าใจหลักเกณฑ์และวิธีการสมัครเข้าร่วมโครงการจึงไม่ให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการ	(๑) เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน และหมอดินอาสา ประชาสัมพันธ์ชี้แจงทำความเข้าใจกับเกษตรกรในโอกาส

ลำดับที่	ขั้นตอน/วิธีดำเนินการ	ความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	วิธีการจัดการความเสี่ยง
			ต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นการจัดประชุมชี้แจงเท่านั้น (๒) จัดทำแผนพับหรือสื่อประชาสัมพันธ์อื่น ๆ ให้เข้าใจสื่อสารได้ง่าย (๓) บูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นในพื้นที่ในการช่วยประชาสัมพันธ์
๒.	การจัดซื้อจัดจ้าง และขอบประมาณ	๑) มีการปรับเปลี่ยนเกษตรกรและพื้นที่เป้าหมายบ่อยครั้ง หรือเปลี่ยนในเวลากระชั้นชิด ทำให้การจัดทำแผนขออนุมัติงบประมาณล่าช้า ระยะเวลาดำเนินงานก่อสร้างสั้นลง งานไม่แล้วเสร็จตามแผน	๑.๑) ทำแผนควบคุมติดตามการจัดซื้อจัดจ้าง/กำหนดช่วงเวลาดำเนินการเป็นระยะ ๆ ๑.๒) จัดทำลำดับสำรองของเกษตรกรและพื้นที่เป้าหมาย กรณีผู้ที่ได้สิทธิไม่พร้อมสามารถปรับเปลี่ยนทดแทนได้ ๑.๓) ติดตามสรุปปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข
๓.	การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา	๑) ผู้รับเหมาทำงาน ดำเนินงานล่าช้าไม่เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่ได้แจ้งไว้	๑.๑) เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินติดตาม ตักเตือน ควบคุม หากพิจารณาแล้วไม่สามารถดำเนินงานให้เสร็จได้ทันให้เปลี่ยนผู้รับเหมา ๑.๒) กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้รับเหมา ให้พิจารณาจากผลงานที่ผ่านมาพร้อมด้วย ๑.๓) ติดตามความก้าวหน้าตามแผนปฏิบัติการและงบประมาณ เป็นรายเดือน/รายไตรมาส
๔.	การติดตามให้คำแนะนำการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ	๑) เกษตรกรไม่มีการรักษาคุณภาพน้ำ ไม่ดูแลความแข็งแรงสมบูรณ์ของสระหรือปลูกลูกไม้แฝกบริเวณขอบสระ ทำให้ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำได้ไม่เต็มศักยภาพ และมีความเสี่ยงที่สระน้ำจะกักเก็บน้ำไม่ได้	๑.๑) เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินร่วมกับหมอดินอาสาตรวจเยี่ยมให้คำแนะนำการใช้ประโยชน์สระน้ำให้ถูกต้องตาม คู่มือการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน พร้อมทั้งสำรวจความต้องการเพิ่มเติม ๑.๒) มีการตรวจติดตามผลการดำเนินงานในระดับผลผลิต (output) และผลลัพธ์ (outcome)

สรุปสาระสำคัญของโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

วัตถุประสงค์	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (ล้านบาท)	พื้นที่ดำเนินการ	ผลผลิต/ผลลัพธ์	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>๑. เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทาน โดยการขุดสระน้ำในไร่นา</p> <p>๒. เพื่อบรรเทาผลกระทบจากฝนทิ้งช่วง หรือภัยแล้ง เพื่อให้เกษตรกรทำการผลิตทางการเกษตรโดยใช้น้ำจากสระน้ำในไร่นา</p>	<p>โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน</p> <p>๑. การคัดเลือกเกษตรกร และการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย</p> <p>๒. การจัดประชุมชี้แจงเกษตรกรผู้ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ</p> <p>๓. การจัดซื้อจัดจ้าง และขออนุมัติงบประมาณ</p> <p>๔. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา</p> <p>๕. การติดตาม ให้คำแนะนำการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำในไร่นา</p>	๗๑๔.๖๐๐๐	<p>พื้นที่เกษตรกรนอกเขตชลประทานทั่วประเทศ จำนวน ๖๖ จังหวัด</p> <p>สพข. ๑ - ๖ ชัยนาท นครนายก ลพบุรี สระบุรี สุพรรณบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด ปราจีนบุรี ระยอง สระแก้ว ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ นครพนม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภู อุดรธานี บึงกาฬ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน</p> <p>สพข. ๗ - ๑๒ เชียงราย น่าน พะเยา แพร่ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ เลย อุดรดิษฐ์ กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ สุโขทัย อุทัยธานี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี กระบี่ ชุมพร พังงา ระนอง นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ตรัง นราธิวาส ปัตตานี พัทลุง ยะลา สงขลา สตูล</p>	<p>ผลผลิต (output)</p> <p>๑. สระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานได้รับการก่อสร้างจำนวน ๔๐,๐๐๐ บ่อ</p> <p>๒. เกษตรกรได้รับประโยชน์ จำนวน ๔๐,๐๐๐ ครัวเรือน ครอบคลุมเป็นพื้นที่เกษตรกร จำนวน ๘๐,๐๐๐ ไร่</p> <p>ผลลัพธ์ (outcome)</p> <p>๑. เกษตรกรมีแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานไว้ใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง หรือในเดือนที่ฝนทิ้งช่วง</p> <p>๒. เกษตรกรมีพื้นที่สามารถทำการเพาะปลูกไม้ผลและผักสวนครัวได้จากดินบริเวณขอบบ่อ และมีพื้นที่สามารถเลี้ยงปลาได้จากสระน้ำ</p>	- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมพัฒนาที่ดิน)

(เอกสารหมายเลข ๓)

๓. กรอบแนวทางการตรวจติดตาม

๓.๑ เป้าหมายหลักในการตรวจติดตาม

๓.๑.๑ การดำเนินงานในเรื่องการจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตรของหน่วยงานหลัก ในภาพรวมตามแนวทางการจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร ตามจุดเน้นที่กำหนด สามารถบรรลุ วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

๓.๑.๒ ความเป็นไปได้ในการประสพผลสัมฤทธิ์ตามแนวทางการจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร คือ เกิดการพัฒนาแหล่งน้ำและบูรณาการการจัดการน้ำชุมชนเพื่อเกษตรกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒ วัตถุประสงค์ในการตรวจติดตาม

๓.๒.๑ เพื่อติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานของหน่วยงานหลัก จุดเน้นประเด็นการจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร โดยมุ่งเน้นการตรวจติดตามการดำเนินโครงการ ดังนี้

(๑) โครงการ ๑ ตำบล ๑ เกษตรทฤษฎีใหม่ และ โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ภายใต้ แผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน (แผนงานที่ ๓.๒ ตามบัญชีแนบท้าย พ.ร.ก.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินฯ)

(๒) โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔)

๓.๒.๒ เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการประสพผลสัมฤทธิ์ในด้านการจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครัวเรือนและชุมชนเกษตรกรรมมีแหล่งน้ำสำรองในระดับไร่นาเพียงพอสำหรับการเกษตรกรรมตลอดฤดูกาล แก้ปัญหาขาดแคลนน้ำในพื้นที่เขตรนอกเขตชลประทานในช่วงฤดูแล้ง และเป็นแก้มลิงธรรมชาติสำหรับบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูน้ำหลาก โดยพิจารณาความเป็นไปได้ในการประสพผลสัมฤทธิ์ จาก

(๑) เกษตรกรรมแหล่งกักเก็บน้ำระดับไร่นาที่เพียงพอและเหมาะสมกับกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่ หรือ

(๒) เกษตรกรรมศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำเกษตรกรรมจากการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำระดับไร่นา

๓.๒.๓ การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายโดยคณะผู้ตรวจราชการเพื่อให้การดำเนินการในเรื่องการจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตรประสพผลสัมฤทธิ์

๓.๓ จุดเน้นในการตรวจติดตาม

เน้นตรวจติดตามแบบบูรณาการร่วมกันของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ตรวจราชการกระทรวงในประเด็นสำคัญตามแนวทางการจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร ดังนี้

(๑) โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้รับการอนุมัติงบประมาณจากคณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้ ๙,๘๐๕.๗๐๗ ล้านบาท ภายใต้แผนงานที่ ๓.๒ ตามบัญชีแนบท้ายพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓ ดำเนินการโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมชลประทาน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานปฎิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมประมง สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมวิชาการเกษตร และกรมปศุสัตว์)

(๒) โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์ “โคก หนอง นา โมเดล” ได้รับการอนุมัติงบประมาณจากคณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้ ๔,๗๘๗.๙๑๖ ล้านบาท ภายใต้แผนงานที่ ๓.๒ ตามบัญชีแนบท้ายพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยี่ยวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓ ดำเนินการโดยกระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน)

(๓) โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ได้รับงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๗๑๔.๖๐๐๐ ล้านบาท ดำเนินการโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมพัฒนาที่ดิน)

ทั้งนี้ ประเด็นในการการตรวจติดตามจะมุ่งเน้นไปที่ความเป็นไปได้ในการประสพผลสัมฤทธิ์ คือ การที่ครัวเรือนและชุมชนเกษตรกรรมมีแหล่งน้ำสำรองในระดับไร่นาเพียงพอสำหรับการเกษตรกรรมตลอดฤดูกาล แก้ปัญหาขาดแคลนน้ำในพื้นที่เขตรนอกเขตชลประทานในช่วงฤดูแล้ง และเป็นแก้มลิงธรรมชาติสำหรับบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูน้ำหลาก และเกษตรกรได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเพื่อทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางแสดงความเชื่อมโยงประเด็นนโยบายสำคัญเรื่องการจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตรกับหน่วยงานต่าง ๆ

จุดเน้น/โครงการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๑. โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กรมส่งเสริมการเกษตร - กรมปศุสัตว์ - กรมพัฒนาที่ดิน - กรมประมง - สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร - กรมชลประทาน - กรมวิชาการเกษตร - กรมส่งเสริมสหกรณ์ - กรมการข้าว - กรมหม่อนไหม - สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม - สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ - กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 	<u>ด้านการตลาด</u> <ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงพาณิชย์ <u>ด้านส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน</u> <ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงมหาดไทย <u>ด้านพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์</u> <ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงอุตสาหกรรม ● กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ● กระทรวงศึกษาธิการ <u>ด้านการสนับสนุนองค์ความรู้การจัดการสิ่งแวดล้อม</u> <ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม <u>ด้านการสนับสนุนข้อมูลการจัดการน้ำ</u> <ul style="list-style-type: none"> ● สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ) ● กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)) <u>ด้านการสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ</u>

จุดเน้น/โครงการ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		<ul style="list-style-type: none"> กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม <p>ด้านการท่องเที่ยว</p> <ul style="list-style-type: none"> กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม <p>ด้านแหล่งเงินทุน</p> <ul style="list-style-type: none"> กระทรวงการคลัง <p>ด้านการลดต้นทุนการจ่ายน้ำเพื่อการเกษตร</p> <ul style="list-style-type: none"> กระทรวงพลังงาน <p>ด้านแรงงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> กระทรวงแรงงาน <p>ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต</p> <ul style="list-style-type: none"> กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม

๓.๔ ระยะเวลาในการตรวจติดตาม*

ตรวจติดตามแบบบูรณาการในพื้นที่ร่วมกันอย่างน้อยเขตตรวจราชการละ ๑ จังหวัด จำนวน ๒ รอบ ดังนี้
 รอบที่ ๑ : ระหว่างวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ - ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๔
 รอบที่ ๒ : ระหว่างวันที่ ๑ กรกฎาคม - ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๔

๓.๕ ประเด็นการตรวจติดตาม

รอบที่ ๑	รอบที่ ๒
<p>(๑) ติดตามผลการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร</p> <p>(๑.๑) โครงการตามแผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน ได้แก่ โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ และโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์ “โคก หนอง นา โมเดล”</p> <p>(๑.๒) โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ที่เบิกจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔</p> <p>(๒) เพื่อติดตามและคาดการณ์ความเป็นไปได้ในการประสพผลสัมฤทธิ์ในด้านการจัดการแหล่งน้ำชุมชนของโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต</p>	<p>(๑) ผลความคืบหน้าในการดำเนินโครงการ ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ ปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัด ในการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร</p> <p>(๑.๑) โครงการตามแผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน ได้แก่ โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ และโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์ “โคก หนอง นา โมเดล”</p> <p>(๑.๒) โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ที่เบิกจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔</p> <p>(๒) ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการที่ให้ไว้ในการตรวจราชการรอบที่ ๑</p>

รอบที่ ๑	รอบที่ ๒
<p>ตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” และโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน</p> <p>(๓) ปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัด</p> <p>(๔) ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในการตรวจติดตาม</p>	<p>(๓) การประเมินผลสัมฤทธิ์ในด้านการจัดการแหล่งน้ำชุมชน ของโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ และโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” และโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน</p> <p>(๔) ปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัดเพิ่มเติม (ถ้ามี)</p> <p>(๕) ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในการตรวจติดตามเพิ่มเติม (ถ้ามี)</p>

(เอกสารหมายเลข ๔)

๓.๖ ขอบเขตในการตรวจติดตาม

๓.๖.๑ พื้นที่ในการตรวจติดตาม

(๑) ตรวจติดตามทุกจังหวัดที่มีการดำเนินงานตามแนวทางการจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตรตามจุดเน้นโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ และ/หรือโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” และโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

(๒) พื้นที่ที่จะไปตรวจเยี่ยมสังเกตการณ์ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคณะผู้ตรวจราชการ

๓.๖.๒ การตรวจติดตามในพื้นที่

ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้ตรวจราชการกระทรวงลงพื้นที่ที่ตรวจราชการแบบบูรณาการ โดยตรวจติดตามตามกำหนดการและสถานที่ที่ได้กำหนดโดยผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ ขอให้ดำเนินการตรวจติดตามแบบบูรณาการอย่างน้อยเขตตรวจราชการละ ๑ จังหวัด

ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีตรวจติดตามในจังหวัดอื่นที่ไม่ได้มีการตรวจราชการแบบบูรณาการ

ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยตรวจติดตามโครงการในความรับผิดชอบของกระทรวงและส่งรายงานให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อประมวลผลการตรวจราชการแบบบูรณาการของผู้ตรวจราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ในภาพรวม

๓.๖.๓ วิธีการตรวจติดตาม

(๑) ก่อนการลงพื้นที่

(๑.๑) สำนักนายกรัฐมนตรีจัดทำแบบประเด็นการตรวจราชการแบบบูรณาการในภาพรวมของผู้ตรวจราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร เพื่อใช้ในการลงพื้นที่ตรวจราชการแบบบูรณาการ รอบที่ ๑ (เอกสารหมายเลข ๔)

(๑.๒) ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีจัดส่งแบบประเด็นการตรวจราชการฯ ให้แก่จังหวัด เพื่อให้จังหวัดจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามประเด็นการตรวจราชการฯ และนำเสนอต่อคณะผู้ตรวจราชการก่อนการลงพื้นที่ตรวจราชการ

(๒) ระหว่างการลงพื้นที่

ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้ตรวจราชการกระทรวงตรวจติดตามโดยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

QR Code / Link

เอกสารข้อมูลและแนวทางการประกอบการตรวจราชการแบบบูรณาการของผู้ตรวจราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร

<https://bit.ly/3oM7U00>

เอกสารประกอบการตรวจติดตาม

เอกสารหมายเลข ๑
รายละเอียดข้อมูลโครงการ
๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

- ๑.๑ คำนิยามประกอบการตรวจติดตาม :
โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไฟล์ Word/PDF)
- ๑.๒ เอกสาร โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไฟล์ PDF)
- ๑.๓ คู่มือ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไฟล์ PDF)
- ๑.๔ ข้อมูลจากระบบ eMENSCR รายละเอียดโครงการ :
๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไฟล์ PDF)
- ๑.๕ สไลด์นำเสนอ โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไฟล์ PDF)
- ๑.๖ โบชัวร์ โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไฟล์ PDF)
- ๑.๗ โปสเตอร์ โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไฟล์ PDF)

เอกสารหมายเลข ๒
รายละเอียดข้อมูลโครงการ
พัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่
ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”

- ๒.๑ คำนิยามประกอบการตรวจติดตาม :
โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่
ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล (ไฟล์ Word/PDF)
- ๒.๒ แนวทางการดำเนินโครงการฯ (โคก หนอง นา โมเดล) (ไฟล์ PDF)
- ๒.๓ ข้อมูลจากระบบ eMENSUR รายละเอียดโครงการ :
โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่
ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล (ไฟล์ PDF)
- ๒.๔ สไลด์การนำเสนอโครงการฯ (โคก หนอง นา โมเดล) ชุดที่ ๑ (ไฟล์ PDF)
- ๒.๕ สไลด์การนำเสนอโครงการฯ (โคก หนอง นา โมเดล) ชุดที่ ๒ (ไฟล์ PDF)
- ๒.๖ รายงานสถานะความก้าวหน้า โครงการฯ (โคก หนอง นา โมเดล) (ไฟล์ PDF)
- ๒.๗ หลักการออกแบบพื้นที่ด้วยภูมิสังคม (โคก หนอง นา โมเดล) (ไฟล์ PDF)
- ๒.๘ คู่มือการใช้แบบมาตรฐานในการทำงานปรับรูปที่ดิน
โครงการฯ (โคก หนอง นา โมเดล) (ไฟล์ PDF)
- ๒.๙ แบบรายละเอียดงานปรับรูปแบบแปลงที่ดิน
ตามแบบมาตรฐาน โคก หนอง นา โมเดล (ไฟล์ PDF)
- ๒.๑๐ การบริหารจัดการน้ำในไร่นา (FAO) (ไฟล์ PDF)

เอกสารหมายเลข ๓
รายละเอียดข้อมูลโครงการ
ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

- ๓.๑ คำนิยามประกอบการตรวจติดตาม :
โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (ไฟล์ Word/PDF)
- ๓.๒ คู่มือการดำเนินงาน โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (ไฟล์ PDF)
- ๓.๓ โบชัวร์โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (ไฟล์ PDF)
- ๓.๔ คู่มืองานสระเก็บน้ำสำหรับชุมชน (ไฟล์ PDF)

เอกสารหมายเลข ๔

แบบประเด็นการตรวจราชการแบบบูรณาการในภาพรวมของผู้ตรวจราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

- ๔.๑ โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ และโครงการพัฒนาพื้นที่
ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคก หนอง
นา โมเดล (ไฟล์ Word)
- ๔.๒ โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (ไฟล์ Word)

ประเด็นการตรวจราชการแบบบูรณาการรอบที่ ๑ ของผู้ตรวจราชการ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคเกษตร

โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ และ/หรือ

โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล

- ผู้ให้ข้อมูล** : ๑) เกษตรและสหกรณ์จังหวัด (ในฐานะประธาน คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการฯ ระดับจังหวัด) หรือ ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด และ/หรือ
- ๒) พัฒนาการจังหวัด (ในฐานะคณะกรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการศูนย์บริหารงานขับเคลื่อนฯ ระดับจังหวัด) หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

- คำชี้แจง** : ๑) ขอให้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานตามประเด็นการตรวจติดตามข้อ ๑ ในรูปแบบ PDF และจัดส่งให้ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ภายในวันที่ .....
- ๒) ขอให้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานตามประเด็นการตรวจติดตามข้อ ๒ - ๔ เสนอคณะผู้ตรวจราชการ ในวันที่มาตรวจราชการ

ประเด็นการตรวจติดตาม

๑. ผลการดำเนินงาน ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓ แผนงานหรือโครงการที่ ๓.๒ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม (กรอบวงเงิน ๔๐๐,๐๐๐ ล้านบาท) ดังนี้
- (๑) การพัฒนาพื้นที่ (การขุดสระเก็บน้ำ) ใน กิจกรรมที่ ๘ การปรับปรุงแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ ภายใต้โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ และ/หรือ
- (๒) การปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมพื้นที่ตามมาตรฐาน โคก หนอง นา โมเดล ใน กิจกรรมสร้างพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (CLM) และกิจกรรม สร้างพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (HLM) ภายใต้ โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล
- โดยขอให้สรุปผลครอบคลุมประเด็นดังนี้
- ๑.๑ การคัดเลือกพื้นที่อย่างเหมาะสมสำหรับการสร้างสระเก็บน้ำให้มีประสิทธิภาพ
- ๑.๒ การออกแบบและดำเนินการปรับพื้นที่และขุดสระเก็บน้ำที่เหมาะสมตามหลักการและมาตรฐาน
- ๑.๓ การพัฒนาการบริหารจัดการน้ำด้วยระบบและวิธีการที่มีประสิทธิภาพทัดเทียมระดับสากล
- ๑.๔ การสร้างผลผลิตภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตรด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมหรือนวัตกรรม
๒. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด/สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด/สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ได้มีการประสานงาน/บูรณาการการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเกษตรกรที่มีการพัฒนาพื้นที่เพื่อสร้างแหล่งน้ำชุมชนหรือไม่ อย่างไร
๓. ปัญหา – อุปสรรค ในการดำเนินงาน
๔. ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

หมายเหตุ : สามารถปรับปรุงเพิ่มเติมประเด็นการตรวจติดตามได้ตามความเหมาะสม

แบบประเด็นการตรวจราชการแบบบูรณาการรอบที่ ๑ ของผู้ตรวจราชการ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร

โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ และ/หรือ

โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล

ผู้ให้ข้อมูล : ผู้แทนเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการ (อย่างน้อย ๑ คน)

คำชี้แจง : ขอให้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานตามประเด็นการตรวจติดตามเสนอคณะผู้ตรวจราชการในวันที่มาตรวจราชการ

ประเด็นการตรวจติดตาม

๑. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่มีการปรับปรุงแปลงเกษตรโดยการพัฒนาแหล่งน้ำ มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร
๒. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่มีการปรับปรุงแปลงเกษตรโดยการขุดสระน้ำขึ้นมาใหม่มีการบูรณาการการใช้น้ำต้นทุนที่สำรองเก็บอย่างเพียงพอต่อกิจกรรมการเกษตร (ปลูกพืช ประมง ปศุสัตว์) หรือไม่ อย่างไร
๓. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถนำองค์ความรู้การจัดการน้ำ (Water Resource Management) ในระดับไร่นาและการทำเกษตรผสมผสานไปประยุกต์ให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ในครัวเรือน และสร้างรายได้ที่มั่นคง (Income Security) หรือไม่ อย่างไร
๔. ปัญหา – อุปสรรค ในการดำเนินงาน
๕. ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

หมายเหตุ : สามารถปรับปรุงเพิ่มเติมประเด็นการตรวจติดตามได้ตามความเหมาะสม

แบบประเด็นการตรวจราชการแบบบูรณาการรอบที่ ๑ ของผู้ตรวจราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคเกษตร
โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ผู้ให้ข้อมูล : ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด

คำชี้แจง : ๑) ขอให้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานตามประเด็นการตรวจติดตามข้อ ๑ ในรูปแบบ PDF และจัดส่งให้ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ภายในวันที่ .....

๒) ขอให้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานตามประเด็นการตรวจติดตามข้อ ๒ - ๔ เสนอคณะผู้ตรวจราชการ ในวันที่มาตรวจราชการ

ประเด็นการตรวจติดตาม

๑. ผลการดำเนินงาน การขุดสระเก็บน้ำ ภายใต้ โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
  - ๑.๑ การสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องประโยชน์จากการมีสระน้ำในระดับไร่นาในพื้นที่ของเกษตรกรที่คุ้มค่าต่อการยินยอมสละพื้นที่ทำเกษตรบางส่วนมาขุดเป็นสระน้ำ
  - ๑.๒ การบูรณาการการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำของเกษตรกรในพื้นที่นอกเขตชลประทานอย่างเกิดประสิทธิภาพในมิติการเกษตร (ปลูกพืช ประมง ปศุสัตว์) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร)
  - ๑.๓ การสนับสนุนองค์ความรู้ในการดูแลรักษาแหล่งน้ำในไร่นาและการจัดการดิน เพื่อให้สระน้ำของเกษตรกรสามารถใช้งานได้ในระยะยาว ไม่เสี่ยงต่อการสูญเสียศักยภาพในการกักเก็บน้ำ
๒. สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดได้มีการประสานงาน/บูรณาการการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเกษตรกรที่มีการขุดสระในโครงการฯ ในจังหวัดหรือไม่ อย่างไร
๓. ปัญหา – อุปสรรค ในการดำเนินงาน
๔. ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

หมายเหตุ : สามารถปรับปรุงเพิ่มเติมประเด็นการตรวจติดตามได้ตามความเหมาะสม

แบบประเด็นการตรวจราชการแบบบูรณาการรอบที่ ๑ ของผู้ตรวจราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคเกษตร
โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ผู้ให้ข้อมูล : ผู้แทนเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการ (อย่างน้อย ๑ คน)

คำชี้แจง : ขอให้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานตามประเด็นการตรวจติดตามเสนอคณะผู้ตรวจราชการใน
วันที่มาตรวจราชการ

ประเด็นการตรวจติดตาม

๑. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการพัฒนาสระเก็บน้ำในระดับไร่นาเพื่อการเกษตรหรือไม่ อย่างไร
๒. หลังจากเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ปริมาณน้ำต้นทุนที่สำรองในสระมีเพียงพอสำหรับกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ (ปลูกพืช ประมง ปศุสัตว์) หรือไม่ อย่างไร
๓. ปริมาณน้ำต้นทุนจากสระน้ำระดับไร่นาที่มีการขุดในโครงการและแหล่งน้ำดั้งเดิมในพื้นที่สามารถแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาของพื้นที่เกษตรในช่วงเวลาที่เกิดวิกฤตการณ์น้ำในยามที่ฝนทิ้งช่วงและการทำเกษตรกรรมในช่วงฤดูแล้งหรือไม่ อย่างไร
๔. ปัญหา – อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงาน
๕. ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

หมายเหตุ : สามารถปรับปรุงเพิ่มเติมประเด็นการตรวจติดตามได้ตามความเหมาะสม

เอกสารหมายเลข ๕

รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ
ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร
ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการ ของผู้ตรวจราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

- ๕.๑ รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการ ของผู้ตรวจราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี (ไฟล์ Word)
- ๕.๒ รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการ ของผู้ตรวจราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ไฟล์ Word)
- ๕.๓ รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการ ของผู้ตรวจราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย (ไฟล์ Word)
- ๕.๔ รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ ประเด็นนโยบายสำคัญ : การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการ ของผู้ตรวจราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของผู้ตรวจราชการกระทรวง..... (ยกเว้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย) (ไฟล์ Word)

รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ
เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล (Issue)

เรื่อง .....

ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการ ของผู้ตรวจราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ รอบที่ ๑
ของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี เขตตรวจราชการที่....
(จังหวัด.....)

๑. จังหวัด.....วัน/เดือน/ปี ที่ตรวจติดตาม.....

ผู้ตรวจราชการกระทรวงที่ร่วมตรวจติดตาม

๑.๑ ชื่อผู้ตรวจราชการกระทรวง..... ผู้ตรวจราชการกระทรวง.....

....

๒. จังหวัด.....

บทสรุปผลการตรวจราชการ

ผลการตรวจติดตาม

๑. ข้อค้นพบ/ประเด็นปัญหา (สภาพปัญหา/ผลการดำเนินการของแผนงาน/โครงการในการขับเคลื่อนนโยบาย
... ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่) โดยสังเขป

๑.๑. ....

๒. ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงาน	ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่/ระดับนโยบาย	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
๑.	<u>ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่</u>	
	<u>ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย</u>	
๒.	<u>ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่</u>	
	<u>ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย</u>	

๓. ข้อคิดเห็นจากที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการภาคประชาชน (ถ้ามี)

๓.๑. ....

รูปภาพการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ

ระบุชื่อผู้ตรวจราชการทุกท่าน

พื้นที่ และจังหวัดที่ตรวจติดตาม

รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ
เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล (Issue)
เรื่อง การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร
ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการ ของผู้ตรวจราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ รอบที่ ๒
ของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี เขตตรวจราชการที่...
(จังหวัด.....)

๑. จังหวัด.....วัน/เดือน/ปี ที่ตรวจติดตาม.....

ผู้ตรวจราชการกระทรวงที่ร่วมตรวจติดตาม

๑.๑ ชื่อผู้ตรวจราชการกระทรวง..... ผู้ตรวจราชการกระทรวง.....

....

๒. จังหวัด.....

บทสรุปผลการตรวจราชการ

ผลการตรวจติดตาม

๑. สรุปผลการตรวจติดตามในรอบที่ ๑.....

๒. ผลความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนนโยบาย. ....

อธิบาย (พอสังเขป) เพื่อให้เห็นถึงภาพรวมผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการในภาพรวมของเขต และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี)

๒.๑ **ข้อค้นพบ/ประเด็นปัญหา** (สภาพปัญหา/ผลการดำเนินการของแผนงาน/โครงการในการขับเคลื่อนนโยบาย . . . ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ที่ตรวจพบในรอบที่ ๒) โดยสังเขป

๒.๑.๑. ....

๒.๒ ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะระดับพื้นที่ของผู้ตรวจราชการ

ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่	ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะระดับพื้นที่
๑.	

๒.๓ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี)

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน	ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่/ระดับนโยบาย	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๑.	ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่	
	ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย	

---

๓. ข้อคิดเห็นจากที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการภาคประชาชน (ถ้ามี)

๓.๑. . . . .

รูปภาพการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ

ระบุชื่อผู้ตรวจราชการทุกท่าน
พื้นที่ และจังหวัดที่ตรวจติดตาม

รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ
เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล (Issue)
เรื่อง การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร
ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการ ของผู้ตรวจราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ รอบที่ ๑
ของผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทสรุปผลการตรวจราชการ

ผลการตรวจติดตาม

๑. ข้อค้นพบ/ประเด็นปัญหา (สภาพปัญหา/ผลการดำเนินการในการขับเคลื่อนนโยบาย . . . . ในภาพรวม (ตามภารกิจของกระทรวง).....

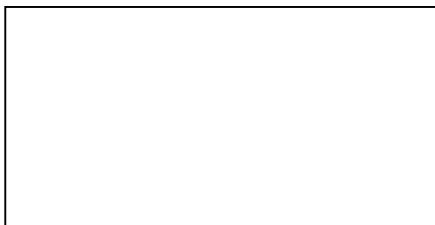
๒. ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงาน	ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่/ระดับนโยบาย	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
๑.	ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่	
	ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย	

๓. ข้อคิดเห็นจากที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการภาคประชาชน (ถ้ามี)

๓.๑. . . . .

รูปภาพการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ

ระบุชื่อผู้ตรวจราชการทุกท่าน

ประเด็นนโยบายและจุดเน้นที่ตรวจติดตาม

หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ที่ตรวจติดตาม

หมายเหตุ สามารถปรับแบบรายงานได้ตามความเหมาะสมกับผลการดำเนินงานตามภารกิจที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ
เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล (Issue)
เรื่อง การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร
ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการ ของผู้ตรวจราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ รอบที่ ๒
ของผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทสรุปผลการตรวจราชการ

ผลการตรวจติดตาม

๑. สรุปผลการตรวจติดตามในรอบที่ ๑.....

๒. ผลความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนนโยบาย. .... ตามภารกิจของกระทรวง

๒.๑ ข้อค้นพบ/ประเด็นปัญหา (สภาพปัญหา/ผลการดำเนินการของแผนงาน/โครงการในการขับเคลื่อน
นโยบาย . . . . . ที่ตรวจพบในรอบที่ ๒) โดยสังเขป

๒.๑.๑. ....

๒.๒ ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะระดับพื้นที่ของผู้ตรวจราชการ

ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่	ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะระดับพื้นที่
๑.	

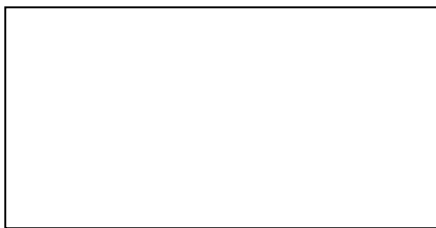
๒.๓ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี)

ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงาน	ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่/ระดับนโยบาย	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
๑.	ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่	
	ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย	

๓. ข้อคิดเห็นจากที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการภาคประชาชน (ถ้ามี)

๓.๑. ....

รูปภาพการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ

ระบุชื่อผู้ตรวจราชการทุกท่าน

ประเด็นนโยบายและจุดเน้นที่ตรวจติดตาม

หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ที่ตรวจติดตาม

หมายเหตุ สามารถปรับแบบรายงานได้ตามความเหมาะสมกับผลการดำเนินงานตามภารกิจที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ
เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล (Issue)
เรื่อง การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร
ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการ ของผู้ตรวจราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ รอบที่ ๑
ของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

บทสรุปผลการตรวจราชการ

ผลการตรวจติดตาม

๑. ข้อค้นพบ/ประเด็นปัญหา (สภาพปัญหา/ผลการดำเนินการในการขับเคลื่อนนโยบาย . . . . ในภาพรวม (ตามภารกิจของกระทรวง).....

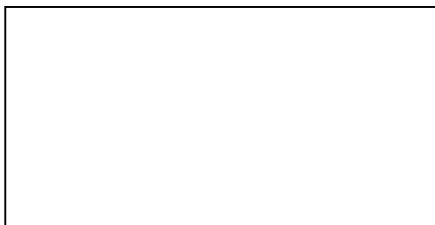
๒. ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงาน	ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่/ระดับนโยบาย	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
๑.	ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่	
	ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย	

๓. ข้อคิดเห็นจากที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการภาคประชาชน (ถ้ามี)

๓.๑. . . . .

รูปภาพการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ

ระบุชื่อผู้ตรวจราชการทุกท่าน

ประเด็นนโยบายและจุดเน้นที่ตรวจติดตาม

หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ที่ตรวจติดตาม

หมายเหตุ สามารถปรับแบบรายงานได้ตามความเหมาะสมกับผลการดำเนินงานตามภารกิจที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ
เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล (Issue)
เรื่อง การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร
ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการ ของผู้ตรวจราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ รอบที่ ๒
ของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

บทสรุปผลการตรวจราชการ

ผลการตรวจติดตาม

๑. สรุปผลการตรวจติดตามในรอบที่ ๑.....

๒. ผลความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนนโยบาย. .... ตามภารกิจของกระทรวง

๒.๑ ข้อค้นพบ/ประเด็นปัญหา (สภาพปัญหา/ผลการดำเนินการของแผนงาน/โครงการในการขับเคลื่อน
นโยบาย . . . . . ที่ตรวจพบในรอบที่ ๒) โดยสังเขป

๒.๑.๑. ....

๒.๒ ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะระดับพื้นที่ของผู้ตรวจราชการ

ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่	ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะระดับพื้นที่
๑.	

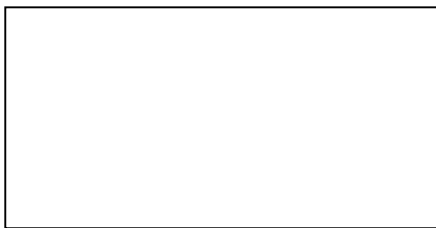
๒.๓ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี)

ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงาน	ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่/ระดับนโยบาย	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
๑.	ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่	
	ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย	

๓. ข้อคิดเห็นจากที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการภาคประชาชน (ถ้ามี)

๓.๑. ....

รูปภาพการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ

ระบุชื่อผู้ตรวจราชการทุกท่าน

ประเด็นนโยบายและจุดเน้นที่ตรวจติดตาม

หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ที่ตรวจติดตาม

หมายเหตุ สามารถปรับแบบรายงานได้ตามความเหมาะสมกับผลการดำเนินงานตามภารกิจที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ
เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล (Issue)

เรื่อง การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร

ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการ ของผู้ตรวจราชการ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ รอบที่ ๑

ของผู้ตรวจราชการกระทรวง ..... (ยกเว้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์/กระทรวงมหาดไทย)

บทสรุปผลการตรวจราชการ

ผลการตรวจติดตาม

๑. ข้อค้นพบ/ประเด็นปัญหา (สภาพปัญหา/ผลการดำเนินการในการขับเคลื่อนนโยบาย . . . . ในภาพรวม (ตามภารกิจของกระทรวง).....

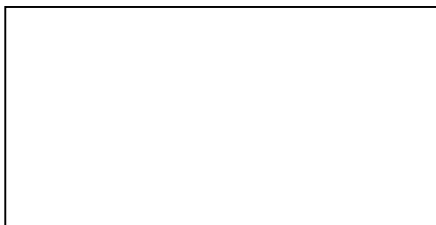
๒. ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงาน	ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่/ระดับนโยบาย	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
๑.	ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่	
	ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย	

๓. ข้อคิดเห็นจากที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการภาคประชาชน (ถ้ามี)

๓.๑. . . . .

รูปภาพการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ

ระบุชื่อผู้ตรวจราชการทุกท่าน

ประเด็นนโยบายและจุดเน้นที่ตรวจติดตาม

หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ที่ตรวจติดตาม

หมายเหตุ สามารถปรับแบบรายงานได้ตามความเหมาะสมกับผลการดำเนินงานตามภารกิจที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบรายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ
เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล (Issue)

เรื่อง การจัดการแหล่งน้ำชุมชนภาคการเกษตร

ตามแผนการตรวจราชการแบบบูรณาการ ของผู้ตรวจราชการ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ รอบที่ ๒

ของผู้ตรวจราชการกระทรวง ..... (ยกเว้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์/กระทรวงมหาดไทย)

บทสรุปผลการตรวจราชการ

ผลการตรวจติดตาม

๑. สรุปผลการตรวจติดตามในรอบที่ ๑.....

๒. ผลความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนนโยบาย. .... ตามภารกิจของกระทรวง

๒.๑ ข้อค้นพบ/ประเด็นปัญหา (สภาพปัญหา/ผลการดำเนินการของแผนงาน/โครงการในการขับเคลื่อนนโยบาย . . . . . ที่ตรวจพบในรอบที่ ๒) โดยสังเขป

๒.๑.๑. ....

๒.๒ ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะระดับพื้นที่ของผู้ตรวจราชการ

ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่	ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะระดับพื้นที่
๑.	

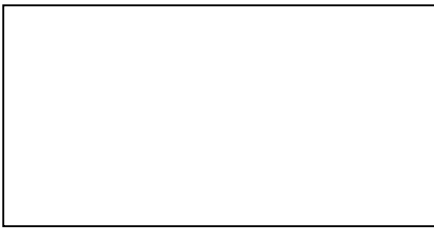
๒.๓ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี)

ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงาน	ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่/ระดับนโยบาย	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
๑.	ข้อเสนอแนะระดับพื้นที่	
	ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย	

๓. ข้อคิดเห็นจากที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการภาคประชาชน (ถ้ามี)

๓.๑. ....

รูปภาพการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ

ระบุชื่อผู้ตรวจราชการทุกท่าน

ประเด็นนโยบายและจุดเน้นที่ตรวจติดตาม

หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ที่ตรวจติดตาม

หมายเหตุ สามารถปรับแบบรายงานได้ตามความเหมาะสมกับผลการดำเนินงานตามภารกิจที่เกี่ยวข้อง